

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Tarih 11

Kavram Öğretimi Kitabı

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Tarih 11

Kavram Öğretimi Kitabı

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Hazırlayanlar

Kitabı hazırlayan yazar isimleri çalışma sayfalarının sonunda listelenmiştir.

Editör

Cabir CAYMAZ, Mustafa ALBAŞ

Dil Uzmanı

Bahar KAPLAN, Ethem KAHVECİ,
Tuba GÜRGÜR EMEN

Program Geliştirme Uzmanı

Muharrem Hilmi AKBULUT,
Taha Tezcan İNAM

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı

Esan GÜL, Gözde YENİSEY

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Nuray SUNAR, Sultan GÜL AHÇI

Sorumlu Grafik Tasarım Uzmanı

Yeşim Güzin ÇAKAN

Görevli Grafik Tasarım Uzmanları

Ercan MERAL, Nazım Hikmet ULUÇAY

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Öğretim Programları ve Ders Kitapları
Daire Başkanlığı

Bireyin ve toplumun gereksinimleri, hayatın her alanında ortaya çıkan yenilikler ve gelişmelere bağlı olarak hızla değişmektedir. Bu durum, öğrenme ve öğretme sürecinin de ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmasını gerekli kılmaktadır. *Kavram Öğretimi Kitabı* öğrencilerin derslerde öğrendikleri kavramlara dair yanılgıları tespit edip gidermek, kavram karmaşalarının önüne geçmek ve kavrama dair bilgilerini pekiştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu kitapta öğrencilerin derslerde öğrendikleri kavramları konu içeriğine uygun olarak ele alan ve farklı seviyelerde hazırlanmış etkinlikler yer almaktadır. Etkinliklerin ilgi uyandıracak düzeyde ve dikkat çekici olmalarına özen gösterilmiştir. Bazı etkinliklerde ele alınan kavram günlük hayatla ilişkilendirilmiş; kültür, sanat, bilim ve teknolojinin söz konusu kavramla olan bağı ortaya konmuştur. Böylelikle öğrencilerin kavramı içselleştirip kavrama yönelik edindiği bilgilerin kalıcı olmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Kavram Öğretimi Kitabı'nda ele alınan kavrama dair bilgileri hatırlatmak ya da bilgi eksikliğini, karmaşayı veya yanılgıyı ortaya çıkarabilmek için kavram haritaları, bilgi haritaları, düşünce haritaları, kavram karikatürleri, kavram çözümleme tabloları ve kavramla bağdaşan, sezgi uyandıran, çağrışım kurulabilecek görsellere yer verilmiştir. Etkinliklerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yardımcı nitelikler taşımasına özen gösterilmiştir. Böylelikle öğrencilerin kavrama dair bilgilerini sorgulamaları, karşılaştırmaları, değerlendirmeleri ve neden sonuç ilişkisi kurarak kavramları özümsemeleri amaçlanmıştır. Hazırlanan etkinliklerde anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak, kavramlar arasındaki ilişkileri somutlaştırmak ve derslerde öğrenilen kavramların hayatın farklı alanlarındaki kullanımlarını yansıtabilmek hedeflenmiştir.

Kavram Öğretimi Kitabı'ndaki etkinlikler öğrencilerin hatalarını görmelerine, eksik bilgilerini tamamlamalarına, öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olacaktır. Öğrendiklerini derslerinde ve günlük yaşamda kullanabilen öğrencilerin eğitim süreçlerinde ve meslek hayatlarındaki başarı düzeyi yükselecektir. *Kavram Öğretimi Kitabı*'nın öğrencilerimize faydalı olması dileğiyle...

KAVRAM ÖĞRETİMİ

ÇALIŞMA LİSTESİ

1. ÜNİTE		DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)	
Çalışma No	Kazanım No	Çalışmanın Adı	Sayfa No
1	11.1.2.	Barış Sanatı	3
2	11.1.2.	Karşılıklılık İlkesi	5
3	11.1.3	Geleneksel Devlet Anlayışından Modern Devlet Anlayışına	7
4	11.1.3.	Modern Devlet Anlayışının Felsefi Temelleri	9
5	11.1.4.	Sömürgecilik İle İlgili Kavram Ağı	11

2. ÜNİTE		DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI	
Çalışma No	Kazanım No	Çalışmanın Adı	Sayfa No
6	11.2.1.	Yeniden Doğuş	13
7	11.2.1.	Reform'un Bitmek Tükenmek Bilmeyen Yolculuğu	15
8	11.2.1	Dünden Bugüne Burjuva	17
9	11.2.1.	Zenginliğe Giden Yol: Merkantilizm	19
10	11.2.2.	Osmanlı'da Emanet Usulü İltizam	21

3. ÜNİTE		ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGELİ STRATEJİSİ (1595-1774)	
Çalışma No	Kazanım No	Çalışmanın Adı	Sayfa No
11	11.3.2.	Şark Meselesi	23
12	11.3.2.	Slav Birliği	25
13	11.3.2	İttifak Nedir?	27
14	11.3.2.	İttifak Devletleri	29

4. ÜNİTE		DEVİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ	
Çalışma No	Kazanım No	Çalışmanın Adı	Sayfa No
15	11.4.1.	Halk Hareketi	31
16	11.4.1.	Köklü Değişim	33
17	11.4.1	İdeolojinin Toplumsal Dönüşümü	35
18	11.4.2.	Tanzimat Nedir?	37
19	11.4.2.	Nizam-ı Cedid İle İlgili Örümcek Harita	39
20	11.4.4.	Meşrutî Monarşi	41
21	11.4.4.	Ferman Anayasası	43
22	11.4.4.	İslahat Fermanı	45

5. ÜNİTE		SERMAYE VE EMEK	
Çalışma No	Kazanım No	Çalışmanın Adı	Sayfa No
23	11.5.1.	Alet İşler El Övünür	47
24	11.5.2.	Sermayenin Sömürgecilik İle Güçlenmesi	49
25	11.5.3.	Osmanlı Ekonomisi Zorda	51

6. ÜNİTE		XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT	
Çalışma No	Kazanım No	Çalışmanın Adı	Sayfa No
26	11.6.1.	Kadim Türk Yurdu Doğu Türkistan	53
27	11.6.1.	Demografik Değişimlerden Ulus Devletlere	55
28	11.6.2.	Kültür Endüstrisinin Kısacasında Kültür	57
29	11.6.2.	Kamuoyu Oluşturma	59

Cevap Anahtarları	61
Kaynakça	67
Görsel Kaynakça	69

"Çalışma Listesi" sayfasında etkinlik isimlerini tıklayarak etkinlik sayfasına, etkinlik sayfalarında "Ortaöğretim Genel Müdürlüğü" yazısını tıklayarak "Çalışma Listesi" sayfasına kolayca ulaşabilirsiniz.

► Sayfa numaraları yanındaki bu işaret etkinliğin arka sayfada devam ettiğini gösterir.

Çalışma sonlarındaki karekodları okutarak etkinliklere ve cevap anahtarlarına online olarak ulaşabilirsiniz.

Çalışmanın uygulama süresini gösterir.

1. ÜNİTE	: DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774) > 1.2. Uzun Savaşlardan Diplomasiye
Kavram	: Diplomasi
Genel Beceriler	: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	BARIŞ SANATI	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Diplomasinin devletler arası ilişkilerdeki önemini kavrayabilme.	

Yönerge: Verilen bilgilerden ve infografiklerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.

..... “ulusal çıkarların barışçıl yollardan korunmasıdır.”

Hans J. Morgenthau (Hans Morgintau)

..... “bağımsız devletlerin hükûmetleri arasındaki resmî ilişkilerin yürütülmesinde uygulanan zekâ ve inceliklerdir.”

Ernest Satow (Ernes Sato)

Görsel 1

..... “devletlerin dış ilişkilerinin yürütülmesi biçimine ilişkin kaidelerin tümüdür.”

Ömer Kürkçüoğlu

..... “uluslararası politikanın resmî yollarla uygulamaya aktarılması sürecidir.”

Tayyar Arı

..... “devletler arası ilişkilerde sadece gücün hâkim olmasını önlemek için medeniyetin yarattığı en iyi şeydir.”

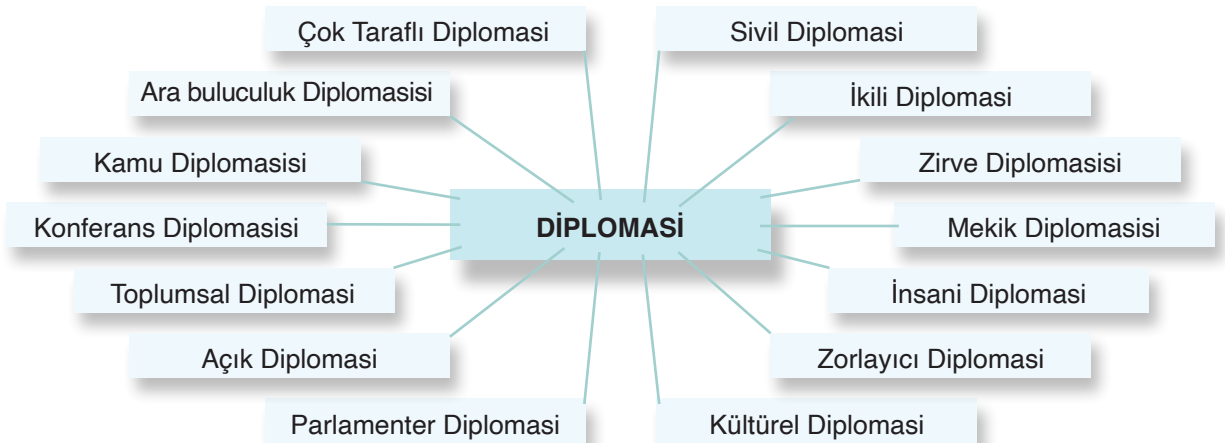
Albert de Broglie (Albert de Brolyl)

..... “yeni bir dünya düzenidir ve modern savaş ve barış güçleri arasındaki güç dengesidir.”

Henry Kissinger (Henri Kisinger)

1. a) Siyaset bilimciler ve uluslararası ilişkiler teorisyenlerinin görüşlerine bakarak ulaşabileceğiniz anahtar kelimeler nelerdir? Cümlelerin başındaki boşluklara yazınız.

b) Verilen görüşler ve ulaştığınız anahtar kelimeler hangi kavramı işaret etmektedir?

2. Verilen bilgilerden yola çıkarak diplomasinin temel amacı ile ilgili çıkarımınız ne olabilir?

.....

.....

.....

.....

- I. 1999 yılının 17 Ağustos tarihinde İzmit depreminde Yunanistan hükûmeti yardım etmiş; nitekim 21 gün sonrasında, (...) 7 Eylül tarihinde Yunanistan'ın Atina şehrine, 6 büyüklüğünde deprem sonrası Türkiye Cumhuriyeti tarafından yardım gönderilmiştir. Böylelikle Türkiye ve Yunanistan arasında diplomatik ilişkilerde yumuşama olmuştur.

.....

- II. 1990'lı yıllarda, ön plana çıkan temel mesele Yugoslavya'nın dağılması sürecinde yaşanan çatışmalar olmuştur. Türkiye, Boşnaklar ve Hırvatlar arasında 1994 tarihli antlaşmanın ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. 1990'lı yıllar boyunca barışı koruma faaliyetlerine katılan Türkiye, genellikle uluslararası kuruluşlarla birlikte hareket eden bir pozisyon benimsemiştir.

.....

- III. Türk dizilerinin dünyanın birçok yerinde yaygınlaştırılması ve izlenme oranlarının artması, Barış Manço'nun "Barış" elçisi olarak Japonya'da verdiği konserlerle binlerce kişinin Türkiye'ye olan sempatisinin artması, "2019 Japonya'da Türk Kültür Yılı" vesilesiyle basılan ortak posta pulunun 27 Haziran 2019 tarihinde tedavüle çıkarılması, pulda her iki ülke kültüründe özel öneme sahip görsellere yer verilmesi, toplumlar arası kültürel ilişkilerin ve sempatinin gelişmesinde etkili olmuş uygulamalar olarak değerlendirilmektedir.

.....

3. Metinlerde sizce hangi diploması türleri vurgulanmaktadır? Altlarındaki boşluklara yazınız.

- 1. ÜNİTE** : **DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)** > **1.2. Uzun Savaşlardan Diplomasiye**
Kavram : Mütakabiliyet
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

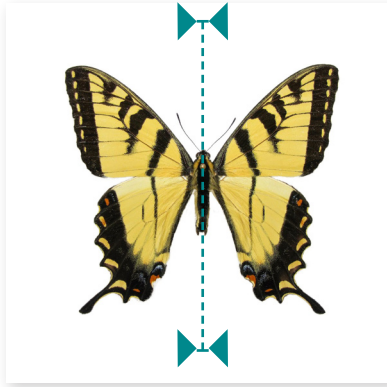
Çalışmanın Adı	KARŞILIKLILIK İLKESİ	🕒 15 dk.
Çalışmanın Amacı	Mütakabiliyet kavramını tanıyarak uluslararası hukuktaki karşılığını ayırt edebilme.	

Yönerge: Verilen bilgilerden ve görsellerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.

1. Tablo içinde yer alan görselleri devletler arası hukukun bir ilkesi olarak değerlendiriniz ve görüşlerinizi görsellerin altlarındaki boşluğa yazınız.

Görsel 1

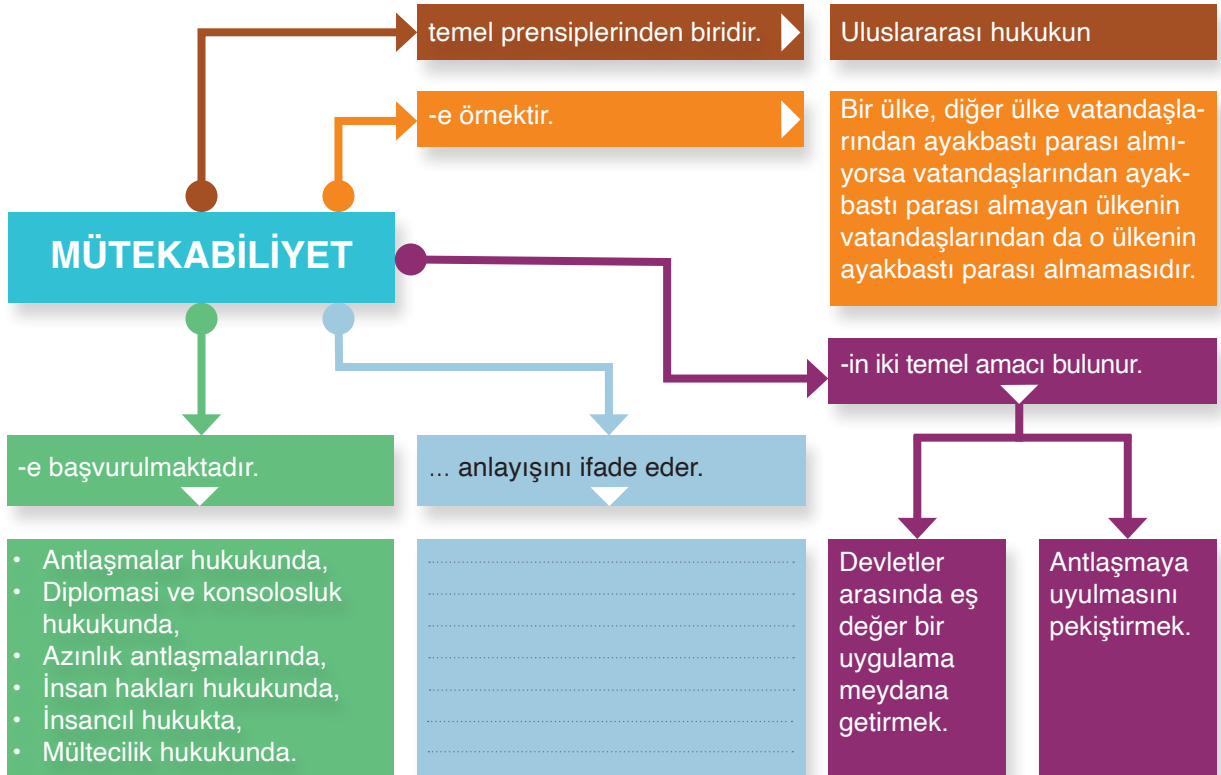

Görsel 2

Görsel 3

2. Kavram ağını inceleyiniz. Mütakabiliyet ilkesinin ifade ettiği anlayış hakkındaki çıkarımınızı yazınız.

3. Tablodaki ifadeleri okuyunuz. Mütakabiliyet ilkesine uyup uymama durumlarını belirleyiniz.

	Uyar	Uymaz
Bir devletin uluslararası hukuka aykırı olan eylemine karşı, hukuka aykırı olmayan yollarla cevap verilmesi.		
Bir devletin diğer bir devlete karşı uluslararası hukuka aykırı olarak işlediği haksız eyleme karşı, bu eyleme maruz kalan devletin yine uluslararası hukuka aykırı bir eylem ile haksız eylemi yapan devlete cevap vermesi.		
Bir devletin diğer devletin vatandaşlarına, mahkeme kararlarına veya herhangi bir davranış biçimine karşı tutumuna karşılık diğer devletin de aynı biçimde davranması.		

1. ÜNİTE	: DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774) > 1.3. Avrupa'da Din Savaşlarından Modern Devlete
Kavram	: Modern Devlet
Genel Beceriler	: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	GELENEKSEL DEVLET ANLAYIŞINDAN MODERN DEVLET ANLAYIŞINA	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Modern devlet anlayışını tarihî yönleriyle analiz edebilme.	

Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

GELENEKSEL DEVLET ANLAYIŞINDAN MODERN DEVLET ANLAYIŞINA

Görsel 1: Westphalia Barışı imzalanırken

Orta Avrupa'da Katolikler ve Protestanlar arasında din temelli olarak başlayıp uzun yıllar devam eden ve bu coğrafyada büyük bir yıkıma neden olan Otuz Yıl Savaşları 1648 yılında Westphalia Barışı ile sona ermiştir.

Westphalia (Vestfalya) Barışı ile ortaya çıkan modern devlet, siyaset literatüründe genellikle, Orta Çağ'ın sonlarında ve Yeni Çağ'ın başlarında Avrupa'da feodalitenin çözülmesi ve kilisenin etkisinin kırılması sonucu meydana gelen siyasal iktidar yapısını ifade etmek için kullanılır. XV. ve XVI. yüzyıllarda görülmeye başlanan modern devletleri geleneksel devletlerden ayıran en önemli özellik, onun sahip olduğu egemenlik ve meşruiyet anlayışıdır. Modern öncesi Avrupa'da Kilise'ye göre iktidarın meşruiyet kaynağı Tanrı'ydı. Bu dönemde siyasal iktidarın/devletin meşruiyeti de dinsel, mitolojik ve geleneksel kaynaklara dayanıyordu. Modern devlet anlayışına geçişle birlikte, devlet iktidarının toplum kaynaklı olduğu ve meşruiyetinin de toplumda aranması gerektiği fikri işlenmeye başlanmıştır. Böylelikle siyasal iktidarın/devletin kaynağı dünyevileşmiş ve meşruiyeti de rasyonel esaslar üzerine oturtulmuştur.

Westphalia Barışı'nın 300. yılında konuya ilişkin önemli bir makale yazan Leo Gross(Uluslararası Hukuk profesörü) da Westphalia Barışı'nı şöyle anlatmıştır:

"Westphalia Barışı iyi ya da kötü bir dönemi kapatan ve yenisini açan bir dönüm noktasıdır. O, 'eski dünya'dan 'yeni dünya'ya açılan görkemli bir kapıyı temsil eder. Eski dünya, bize söylendiği gibi, Papa ve İmparator tarafından temsil edilen ruhani ve dünyevi iktidarın uyum içinde hareket ederek yönettiği

bir dünyadaki Hristiyan toplum ideali üzerine kurulmuştu. Söz konusu Orta Çağ dünyası bir tarafta İmparatorun, öteki tarafta diğer siyasi aktörlerin bulunduğu hiyerarşik bir ilişkiler ağı olarak karakterize edilmekteydi... Westphalia Barışı, dini anlamda, Papalığın uluslararası otoritesinin göz ardı edildiğinin, siyasi anlamda ise, toplumdaki hiyerarşik yapı fikrinin çöktüğünün ve kendi toprakları üzerinde egemen, birbirine eşit ve herhangi bir dış dünyevi otoriteden bağımsız, çok sayıda devletin bir arada bulunduğu yeni bir sisteme geçildiğini göstermektedir...”

Gümüş Boyacı, Ö. ve. Salihpaşaoğlu, Y. (2020). *Bir Modern Devlet ve Egemenlik Miti: Westphalia Barışı. ERÜHFD, C. XV, s.211. den düzenlenmiştir.*

1. Modern devlet nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

2. Geleneksel devlet ile modern devlete ait olan özellikleri aşağıdaki tablodan işaretleyiniz.

Özellikler	Geleneksel devlet	Modern devlet
1. Westphalia Barışı ile ortaya çıkmıştır.		
2. Meşruiyet kaynağı tanrısalıdır.		
3. Meşruiyet kaynağı toplumsalıdır.		
4. Papalığın otoritesini kabul eder.		
5. Kendi toprakları üzerinde egemen devletlerdir.		
6. Mutlak otorite krala aittir.		
7. Papa kralın mutlak otoritesini sınırlandırmaktadır.		
8. Ulusal devlet anlayışının başlangıcıdır.		

3. Leo Gross'un "O, eski dünyadan yeni dünyaya açılan görkemli bir kapıyı temsil eder." sözüyle anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

1. ÜNİTE	: DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774) > 1.3. Avrupa'da Din Savaşlarından Modern Devlete
Kavram	: Modern Devlet
Genel Beceriler	: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	MODERN DEVLET ANLAYIŞININ FELSEFİ TEMELLERİ	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Modern devlet anlayışını felsefi yönleriyle analiz edebilme.	

Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

MODERN DEVLET ANLAYIŞININ FELSEFİ TEMELLERİ

Yeni Çağ ile birlikte, geleneksel devlet anlayışından modern devlet anlayışına geçiş, belirli bir tarihi süreçte yaşanan ekonomik, siyasal ve toplumsal gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Modern devlet anlayışı, Avrupa'nın bu dönemde yaşadığı felsefi dönüşümün de bir sonucudur. Modern devlet anlayışının düşünsel temelleri, bu felsefi dönüşüm sırasında atılmıştır. Modern devlet kuramı, bu dönemde yaşayan, Niccolo Machiavelli (Nicola Makyivelli), Jean Bodin(Cin Bodın), Thomas Hobbes (Tomis Habs), John Locke (Can Lak), Jean Jacques Rousseau (Cin Jak Ruso) ve Emmanuel Sieyès (Emanuil Siyes) gibi düşünürlerin katkılarıyla oluşmuştur.

XV ve XVI. yüzyıllarda ortaya çıkan ve günümüze kadar gelen modern devletlerin gelişim süreci, iki döneme ayrılarak incelenebilir. Orta Çağ'ın sonlarında kralların; kilise ve feodalitenin tasfiye edilmesi sonucu tek, mutlak ve bölünmez iktidar sahibi olarak tarih sahnesine çıkmaları modern devlet anlayışının ilk aşamasıdır. Bu aşama, Avrupa'da mutlak monarşilerin hâkim olduğu bir dönemi ifade etmektedir. Mutlak monarşiler Avrupa'da Orta Çağ'ın sonlarında, Yeni Çağ'ın başlarında feodalitenin çözülmesi ve kilisenin gücünün kırılması sonucu ortaya çıkmıştır. Mutlak monarşiler de, XVI. ve XVII. yüzyıllarda feodal düzenin siyasal birimlerini ortadan kaldırdığına göre artık tarihi görevini tamamlamıştı. İkinci aşama ise modern ulus devlet anlayışının başladığı; Aydınlanma Döneminin laik ve akılcı doktrini ile yetişen düşünürlerin temel hak ve özgürlükleri, serbest piyasa ekonomisini, kuvvetler ayrılığını, devletin sınırlandırılmasını, parlamenter demokrasiyi, anayasacılığı, egemenliğin kaynağının ulus olduğunu, savunarak yeni bir siyaset kuramının oluşturdukları aşamadır. Krala ait olan egemenlik, ondan alınarak topluma verilmiş, böylelikle egemenliğin demokratik niteliği ortaya çıkmıştır.

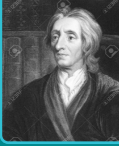
MODERN DEVLET

1.Aşama: Mutlak Monarşi Dönemi

Niccolo Machiavelli (1469 –1527)
Machiavelli'nin tanrısallıktan arınmış laik bir siyasal devlet düşüncesi vardır.

2. Aşama: Modern Ulus Devlet Anlayışı

John Locke (1632-1704)
Locke, doğal haklar teorisini, serbest piyasa ekonomisini, kuvvetler ayrılığını, devletin sınırlandırılmasını, toplum sözleşmesini ve direnme hakkını savunarak mutlakiyetçi görüşlerin yerine modern ulus devlet teorisini başlatmıştır.

Jean Bodin (1530-1596)
Bodin mutlak, bölünmez, devredilemez, sürekli egemenlik kuramını ve onun niteliklerini ortaya koymuştur.

Jean Jacques Rousseau (1712 - 1778)
Rousseau, "Toplum Sözleşmesi" kuramında, egemenliğin kaynağını halka dayandırarak; halk egemenliği teorisini savunarak devletin meşruiyetini demokratik temeller üzerine oturtmuştur.

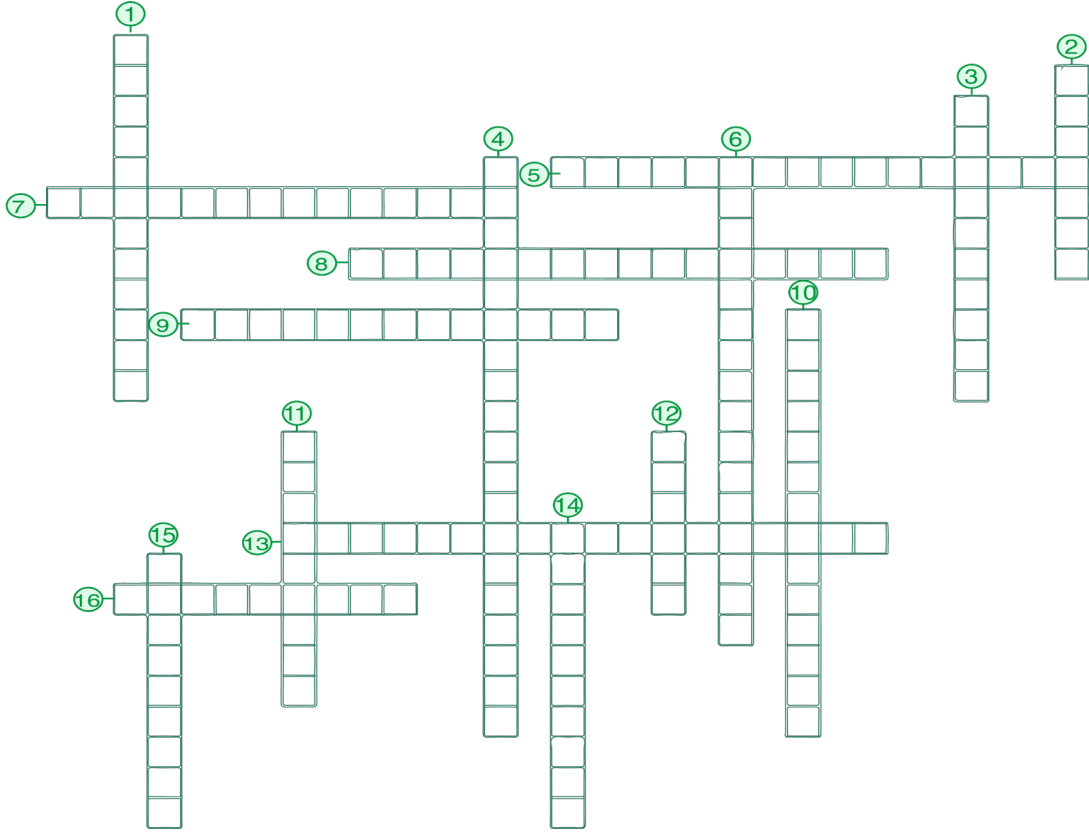
Thomas Hobbes (1588 - 1679)
Hobbes'ta "Sosyal Sözleşme" kuramını geliştirerek, modern devlet düşüncesinin yetkinleşmesini sağlamıştır.

Emmanuel Sieyès (1748-1836)
Sieyès, egemenliğin kaynağı olarak da milleti göstermiştir. Bu şekilde, Sieyès "milli egemenlik" teorisini oluşturmıştır.

Aşağıdaki modern devlet ile ilgili kavram bulmacasını çözünüz.

Sağdan Sola

5. Thomas Hobbes'ın savunduğu kuram
7. Rousseau'nun savunduğu kuram
8. Kilise ve feodalitenin etkisinde olan devlet biçimi
9. Feodal düzenin siyasal birimlerini ortadan kaldıran yönetim anlayışı
13. Laik siyasal devlet düşüncesi olan düşünür
16. Sürekli egemenlik kuramını savunan düşünür

Yukarıdan aşağıya

1. Modern devlet düşüncesinin yetkinleşmesini sağlayan düşünür
2. Modern devlet anlayışının başladığı çağ
3. Krala ait olan egemenliğin ondan alınarak topluma verilmesi sonucu ortaya çıkan egemenlik türü
4. Egemenliğin kaynağını halka dayandırarak halk egemenliği teorisini savunan düşünür
6. Egemenliğin kaynağının ulus olduğunu savunan yeni bir siyaset kuramı
10. Milli egemenlik teorisini ortaya çıkaran düşünür
11. Mutlakiyetçi görüşlerin yerine modern ulus devlet teorisini başlatan düşünür
12. Kralın yetkilerini kısıtlayan dinsel unsur
14. Modern ulus devlet anlayışının başladığı dönem
15. Geleneksel devlet anlayışının toprağa bağlı yönetim biçimi

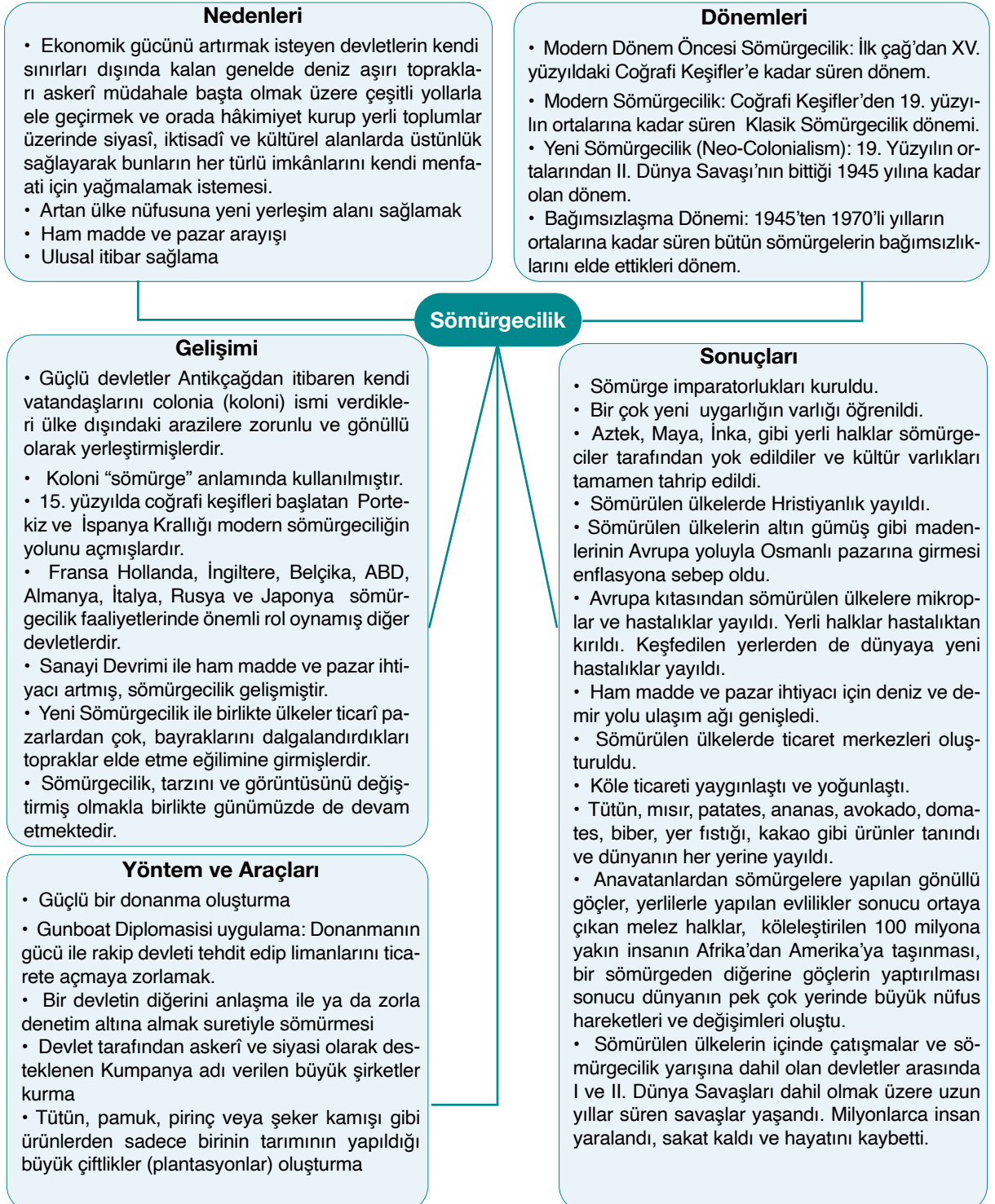

1. ÜNİTE	: DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)>1.4. XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde ve Avrupa'da Denizcilik Faaliyetleri
Kavram	: Sömürgecilik
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	SÖMÜRGEÇİLİK İLE İLGİLİ KAVRAM AĞI	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Sömürgeciliği dün ve bugün ile kavrayabilme.	

Yönerge: Kavram ağından hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

SÖMÜRGEÇİLİK İLE İLGİLİ KAVRAM AĞI

1. Sömürgeciliğin yol açtığı olumsuz sonuçları yazınız.

2. “Avrupalılar geldiklerinde onların elinde İncil, bizim elimizde ise topraklarımız vardı. Bize gözlerimizi kapatıp dua etmeyi öğrettiler. Gözlerimizi açtığımızda baktık ki İncil bizim, topraklarımız ise beyazların elindeydi.”

Kenya'nın kurucu devlet başkanı Jomo Kenyatta (Como Kenyata)'nın bu sözünü sömürgecilik açısından açıklayınız.

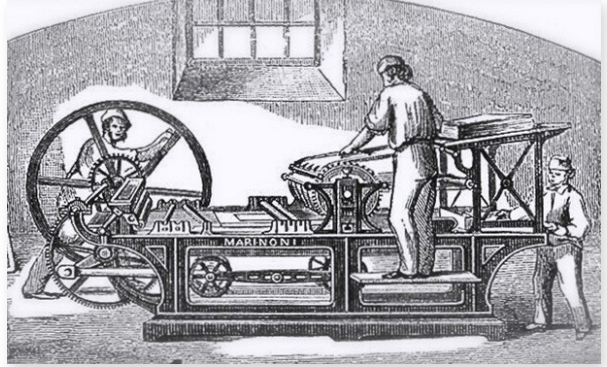
2. ÜNİTE : **DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI > 2.1. Avrupa'da Değişim Çağı**
Kavram : Rönesans
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	YENİDEN DOĞUŞ	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Rönesans kavramı ile ilgili çıkarımda bulunabilme.	

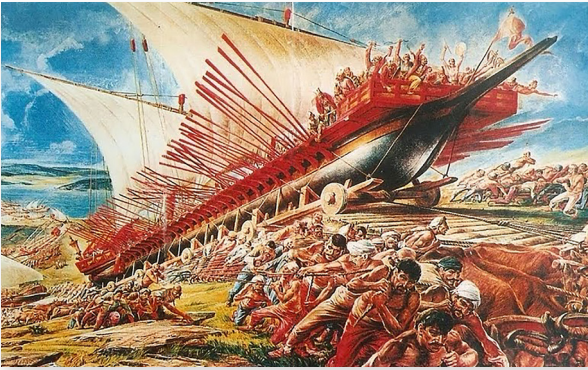
Yönerge: Görsellerden ve verilen bilgilerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.

Görsel 1: Haçlı Seferleri

Görsel 2: Matbaanın İcadı

Görsel 3: İstanbul'un Fethi

Görsel 4: Coğrafi Keşifler

1. Görsellerde ifade edilen gelişmelerin Rönesans'ın oluşumuna etkileri hakkındaki çıkarımlarınızı yazınız.

Görsel 1:
Görsel 2:
Görsel 3:
Görsel 4:

XIV. Yüzyılın sonlarından itibaren İtalya'da gerçekleşen Rönesans, Avrupa'nın kilise baskısından kurtulup modernleşme çağına geçilmesinde büyük rol oynamıştır. Skolastik düşünce yıkılmış yerine pozitif düşünce hâkim olmuştur. Bilim ve teknikteki gelişmeler hızlanmış, ekonomi alanında yeni uygulamalar ortaya çıkmıştır. Avrupa'da sanattan zevk alan aydın sınıf ve halk sınıfı ortaya çıkmıştır. Din adamlarının ve kilisenin halk üzerindeki otoritesi sarsılmıştır. Avrupa'nın her yönden gelişmesine ve güçlenmesine öncülük etmiştir. Reform hareketlerini hazırlayarak aydınlanma çağına zemin hazırlamıştır.

2. Sonuçlarından yola çıkarak Rönesans'ın tanımı sizce ne olabilir?

.....
.....
.....

Görsel 5: Atina Okulu / Raffaello Sanzio (Rafaelo Sanziyo) tarafından 1509-1511 yılları arasında yapılmış fresk.

Rönesans resim sanatının başyapıtlarından Raphael'in "Atina Okulu" adlı tablosunda Aristoteles, Platon, Pisagor, Sokrates, İbn-i Rüşd gibi Antik ve Orta Çağ'ın maddi ve manevi bilimlerle ilgilenen büyük düşünürleri resmedilmiştir.

3. Rönesans sanatçıların "düşüncenin altın çağı" dedikleri antik Yunan şehirlerini kendilerine rehber olarak aldıklarını göz önünde bulundurarak verilen görseli incelediğinizde Raphael'in "Atina Okulu" adlı tablosu size Rönesans ile ilgili ne tür bilgiler vermektedir?

.....

.....

.....

2. ÜNİTE : **DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI > 2.1. Avrupa'da Değişim Çağı**
Kavram : Reform
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	REFORM'UN BİTMEK TÜKENMEK BİLMİYEN YOLCULUĞU	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Reform kavramının geçmişten günümüze kullanım alanlarını ve içeriğini analiz edebilme.	

Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

REFORM'UN BİTMEK TÜKENMEK BİLMİYEN YOLCULUĞU

Görsel 1: Martin Luther'in (Martin Luter) 1517 yılında Wittenberg (Vitenbörg) Kilisesi'nin kapısına doksan beş maddelik tezini asması

Latince'de "bir şeye yeniden şekil verme" anlamına gelen reform kavramı, özellikle XVI. yüzyılda Katolik kilisesini eleştirmek ve Kitâb-ı Mukaddes'i (İncil) temel almak suretiyle Hristiyanlığın aslına dönülmesini savunan harekete verilen isimdir. Martin Luther kilisenin endüljans uygulamasına karşı çıkmış, 31 Ekim 1517'de, Wittenberg'deki kilisenin endüljans satarak sahte kurtuluş vaadinde bulunduğunu belirten doksan beş maddelik tezini halka açıklamıştır.

Reform kelimesi, İslâm dünyasında dinî düşünce ve yaşayıştaki yenilik hareketleri söz konusu olduğunda ise ıslah kelimesiyle ifade edilmiştir.

Reform kavramı, Avrupa’da XIV. yüzyılda Hristiyanlık dininde ortaya çıkan yeni yorum ve düzenlemeleri, birey üzerindeki kilise baskısının kaldırılmasını ifade etmek üzere kullanılmış ise de tarihsel süreç içinde dinsel kökeninin dışında da kullanılmaya başlanmıştır: Düzeltme, geliştirme, yenileme, ıslah etme gibi yeni anlamlar kazanmıştır. Yönetimde reform ya da başka bir deyişle idari reform kavramı ise kamu sektöründeki yapı, süreç ve kalitenin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bilinçli ve sistemli değişiklikleri ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Devletlerin kendilerini yenilemeleri ve toplumun değişen beklentilerine cevap verilmesi ihtiyacı reformu doğurmuştur. İdari işleyişinde sorun yaşayan devletler bunları çözebilmek adına idari reform kapsamında değerlendirilebilecek hamlelerde bulunmuşlardır. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu da söz konusu hamlelerde bulunan devletlerden biri olmuştur. İdari reform kavramı yerine, ıslahat kavramı kullanılarak kamu yönetiminde köklü değişimlere gidilmiş ve idari yapı içinde eskimiş geleneksel yapılar yerine daha dinamik işleyen idari düzenlemeler getirilmiştir.

Günümüzde de devletler, iç işlerinde daha istikrarlı ve güvenli bir sisteme sahip olabilmek, gerekse uluslararası alanda daha saygın bir yer kazanabilmek adına idari ve siyasi yapıların işleyişinde reformlar yapmaya devam etmektedirler. Böylelikle, reformun bitmeyen yolculuğu devletler ve idari yapılarımlar var oldukça devam edecektir.

Yapılandırılmış gridda verilen cevapların aşağıdaki hangi soruların cevabı olduğunu karşısında verilen boşluklara ilgili harfleri yazarak gösteriniz.

A. XVI. yüzyılda Katolik kilisesini eleştirmek Hristiyanlığın aslına dönülmesini savunan harekete verilen isimdir.	B. ıslah etmek	C. Düzeltme, geliştirme, yenileme, ıslah etme gibi yeni anlamlar kazanmıştır.
D. Devletler, iç işlerinde daha istikrarlı ve güvenli bir sisteme sahip olabilmek ve uluslararası alanda daha saygın bir konuma gelebilmek için reform yapmaktadırlar.	E. - İdari - Sağlık - Ekonomi - Hukuk - Eğitim	F. ıslahat
G. Martin Luther	H. İdari reform	İ. Bir şeye yeniden şekil verme

- İslâm dünyasında dinî düşünce ve yaşayıştaki yenilik hareketleri söz konusu olduğunda kullanılan kelime nedir?
- Reform kavramının Latince anlamı nedir?
- Günümüzde hangi alanlarda reform yapılmaktadır?
- Osmanlı İmparatorluğu’nda idari yapı içinde eskimiş geleneksel yapılar yerine daha dinamik idari yapıların getirilmesine ne denir?
- Kilisenin endüljans uygulamasına karşı çıkan ve Wittenberg’deki kilisenin duvarına doksan beş maddelik tezini asan kişi kimdir?
- Günümüzde devletler neden hâlâ reform yapma ihtiyacı duymaktadırlar?
- Reform kavramının dinî alandaki açıklaması nedir?
- Kamu sektöründeki yapı, süreç ve kalitenin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bilinçli ve sistemli değişikliklere ne denir?
- Reform kavramının dinsel kökeninin dışında kullanılmaya başlanmasıyla aldığı diğer anlamlar hangileridir?

2. ÜNİTE	: DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI>2.1. Avrupa’da Değişim Çağı
Kavram	: Burjuva
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	DÜNDEN BUGÜNE BURJUVA	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Burjuvanın ortaya çıkmasından, günümüze kadar geçirdiği değişimi kavrayabilme.	

Yönerge: Metinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

Dünden Bugüne Burjuva

Bourg terimi, etrafı surlarla çevrili kenti ifade etmektedir. Burjuva, yüksek duvarlar ile çevrilmiş kentte yaşayanları tanımlamak için kullanılmıştır ve Fransızca bourgeois (burgensis) kelimesinden gelmektedir.

Burgensis kelimesinin kullanıldığı en eski belge, 1007 tarihli yeni kurulan kentin halkının yararlanacağı serbestlikleri garanti altına alan bir sözleşme metnidir.

11. yüzyılın başlarında yeni kurulan kentlere insanların yerleşmesi olgusu, yeni bir durumdur. Çünkü kente yerleşenler köylü değildir. Toprağı işlemek, işlediği toprakta oturmak zorunda değildir. Bu yüzden de toprak sahibine (senyöre) bağlı olmak zorunda değildir. Onları en fazla ilgilendiren, bir yere serbestçe gidip gelebilmektir.

Kentte yaşayan burjuvalar ticaret yaparak zenginleşmişlerdir. O dönemde, kendi emeğinin ürününü satana değil de yeniden satmak üzere satın alana tüccar denilmektedir. Örneğin fırıncı, ayakkabıcı, kasa, kelimenin tam anlamıyla tüccar değildirler. Tüccarlar ihtiyaç duyulabilecek maddeler getirmek üzere bazen deniz ticareti yaparak bir ülkeden diğerine, bir bölgeden diğerine dolaşan insanlardır.

1000 yılından itibaren İtalya limanlarında yoğunlaşan ticaretle birlikte şehirleşme daha da gelişir. Şehirler ekonomik hayatın canlılık kazandığı yerler olarak göç almaya başlar. Burada ticari kârlarıyla zenginleşen burjuva sınıfı zaman içinde soyluların topraklarını satın alır. Yaşam alanı olarak kırdan daha çok kenti benimser.

Aristokrasinin kendi içinde diğer tüm sınıflardan kopuk ve şatolara sıkışmış hâlde yaşaması da burjuvaziye kent içinde geniş bir alan açmıştır. Bundan sonra aristokratik yaşam biçimini kendisine model alan burjuvazi 13 ve 14. yüzyıllarda gözle görülür bir güce sahip olur. Krallara borç verecek hâl gelir. Zaman içinde kralın satışa çıkardığı memuriyetleri satın alarak “kıyafet soyluluğu” elde eder ve çok istediği devlet gücüne ulaşır.

16. yüzyılda Rönesans’la Avrupa, büyük dönüşümünü yaşarken burjuva sanatçıları destekleyen sınıf konumundadır. Burjuva düşüncesinin yönlendirdiği yeni felsefe, Tanrı’yı inkâr etmeden insandan hareket eder. İnsanın aklın gücüyle bilgelige erişme yeteneğine sahip olduğunu savunur.

Bu dönemden sonra “orta sınıf” olarak da adlandırılan burjuvazi, salgın ya da kıtlık dönemlerinde olsun, Amerika’nın keşfinden sonra Avrupa’ya değerli madenlerin akışında olsun, Avrupa tarihinin çeşitli evrelerinde süreci kendi lehine çeviren dinamik bir güç olarak yükselişini sürdürür. Burjuva sınıfı sanayi devrimi ve sömürgecilik faaliyetleriyle daha da zenginleşir. Yeni pazarların keşfiyle ekonomik değişimi zorlayan rüzgârı arkasına alır ve kapitalistleşme sürecinin liderliğini üstlenir.

Görsel 1: Burjuvalar (temsili)

Bu durum ondaki soylu sınıfın ayrıcalıklarına sahip olma arzusunu artırır. Aydınlanma düşüncesinin ortaya çıkmasını sağlayan Copernicus (Kopernik), Machiavelli (Makyavel), Thomas Moore (Tamis Mur), Immanuel Kant (İmanuel Kant), Jean Jacques Rousseau (Jan Jak Russo) gibi düşünür ve bilim insanları, fikir ve eserleriyle burjuvazinin siyasal iktidarına zemin hazırlarlar.

Burjuvazi elindeki imkânların yanı sıra halkın gücü ve desteğini de arkasına alarak bireysel çaba, yetenek, üretim, çalışma, eşitlik, adalet, mülkiyet hakkı gibi kavramları ön plana çıkararak, Fransız İhtilali'nin çıkmasında en önemli rolü oynamıştır. Burjuvazinin iktidara çıkması 1789-1830 arasında karışıklığın hâkim olduğu dönemdedir. Burjuvazi iktidarını tümü itibarıyla 20. yüzyıla kadar korumuştur.

Modern zamanlardaki anlamıyla burjuvazi: Genellikle bir tüccar, bankacı, toprak, mal veya üretim araçlarına sahip, alım satım zincirinde aracılık yapan, toplumun ihtiyaç duyduğu ürünleri, işçi çalıştırarak üreten kişilerdir.

II. Dünya savaşıyla birlikte bu “eski orta sınıf” (burjuva) değişmiş bunun yerine “yeni orta sınıf” ortaya çıkmıştır. Bu yeni orta sınıf eğitim yoluyla kazandıkları bilgi ve becerileriyle şirket yapılarında yönetimsel ya da yarı yönetimsel pozisyonlarda bulunan mühendis, doktor, hukukçu, akademisyen (öğretmen) finans uzmanı gibi meslek dallarıyla uzmanlaşan, ‘hâlleri vakitleri yerinde’ kazançları ölçüsünde nispeten daha az riskli yatırımlar yapabilen bir sınıftan oluşmaktadır.

1. Burjuva sınıfının özellikleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Burjuva kelimesinin dünden bugüne geçirdiği anlam değişikliğini açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ÜNİTE : **DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI>2.1. Avrupa’da Değişim Çağı**
Kavram : Merkantilizm
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	ZENGİNLİĞE GİDEN YOL: MERKANTİLİZM	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Orta Çağ’ın sonları ile Sanayi Devrimi arasında kalan ve Avrupa’ya özgü olan Merkantilizm sisteminin özelliklerini kavrayabilme.	

Yönerge: Verilen metinden yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Görsel 1

Merkantilizm akımı, feodalizmi yıkararak Sanayi Devrimi’ne sebep olacak olan burjuvazi toplumunun doğmasına sebep olmuştur. Feodalitenin yerini alan devlet elinde bulunan altın ve gümüş ölçüsünde güçlüydü. Otoritesini kullanarak ticaretle uğraşanlara birtakım ayrıcalıklar tanımış ve ülke gelirini artırma politikası izlemiştir. Aynı zamanda da ekonomide müdahaleci davranmıştır. Müdahalecilikte temel amaç devlet ve ulusun çıkarları olduğu için devlet ekonomiye ve diğer bütün alanlara müdahale edebilmiştir. Bu sistemde, ülkedeki madenlerin devletin elinde olması ilkesi benimsenmiş ve birey değil devlet ön planda tutulmuştur.

Merkantilizmin kökeni “merkant” kelimesi olup Latince tüccar anlamına gelmektedir. Merkantilizm; coğrafi keşifler, Rönesans, Reform ve ulus devletçilik anlayışının yarattığı yeni dünya düzeninin ekonomik yansımasıdır. 16 ve 17. yüzyıllarla 18. yüzyılın başlarına kadar ticaret yapan ulusların büyük bir kısmında uygulanan bu politikanın ana amacı, ihracatı teşvik yoluyla altın birikimini sağlamak ve ulusun servetini ve gücünü arttırmaktır. Çünkü Merkantilizm öncesi dönemde Avrupa’da altın ve gümüş yokluğu çekildiği için zenginlik, gümüş ve altın ile tanım bulmuş ve altın ile gümüş ithalatı yapan Asya ekonomilerine gıpta ile bakılmıştı.

Görsel 2

Görsel 3

Merkantilistler, ülkenin zenginliğini diğer ülkelerin fakirliğine bağlı olarak değerlendirdiği için saldırgan bir politikaya sahip olmaktaydı. Yani, kral ve prenslere göre ülkenin ekonomik ve siyasi gücü, diğer ülkeleri zor durumda bıraktığı ölçüde artılabiliyordu. Bu durumda devletin güçlü bir askerî kadroya sahip olması gerekmektedir. Güçlü devlet güçlü ordu, güçlü ordu da daha çok altın demektir. Altın miktarı, stoklar azaldığında, değerli madenlerin ülkeden çıkışı engellenerek, değerli madenler özellikle sömürgelerden sağlanarak, bunları en verimli hâlde işlemek suretiyle artırılmaktaydı. Amaç değerli madenleri toplamak, ülkeye getirmek olduğu için korsancılık bile yasal sayılmıştı.

Dönemin en büyük siyasi, askerî ve ekonomik gücü olan Osmanlı devleti, yapı ve anlayış olarak farklı bir kültür ve ekolden geliyordu. Bu sebeple, ekonomik olarak Avrupa devletlerinden farklı bir politika izliyordu. Merkantilizm, Osmanlıların ekonomik anlayışıyla ters düşmektedir. Osmanlı Devleti'nin dış ticaret politikasının amacı, bolluk vurgusu ile açıklanabilir. Şehirlerde malların erişilebilirliğine katkıda bulunduğundan ithalat özendirilmiştir. İhracat ise yalnızca iç pazarın talebi karşılandığında serbest bırakılmıştır. Ancak yine de başta gıda ve ham madde olmak üzere mal kıtlığı tehlikesi ortaya çıktığında ihracatı kısıtlamakta kesinlikle tereddüt edilmemiştir.

MERKANTİLİZMİN DAYANDIĞI TEMEL İLKELER

1. Merkantilizm nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Merkantilizmin dayandığı temel ilkeler nelerdir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Avrupa'ya özgü bir ekonomik sistem olan Merkantilizmin, Osmanlı İmparatorluğu'nda uygulanmamasının nedenleri nelerdir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. ÜNİTE	: DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI>2.2 Osmanlı Sosyo-Ekonomik Yapısında Değişiklikler
Kavram	: İltizam
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	OSMANLI'DA EMANET USULÜ İLTİZAM	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	İltizam sisteminin ne anlama geldiğini kavrayabilme	

1.Yönerge: Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

Osmanlı'da Emanet Usulü İltizam

İltizam, devlete ait mallardan bazılarının tahsili, kefil gösterilmek ve bedeli kararlaştırılan taksitlerde ödenmek üzere alınması anlamında kullanılan bir deyimdir. Osmanlı vergi sistemi içinde iltizam, bugünkü deyimler ile vergi tahsilinin özelleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bir başka açıklama ile devlet bir bölgenin toprağının vergi toplama işini ihaleye çıkarır. Burada amaç en fazla vergi toplamı diyen kişiye ihaleyi vermektir. Kazanan kişi genellikle 3 yıllık ödemesini peşin yapardı. Vergiyi toplamayı üstlenen kişiye mültezim denirdi. İhaleyi kazanan mültezim vergi toplamak için adamları ile beraber bölgeye giderdi. Mültezimler bir tür müteahhitti. İltizam ve emanet işlerini yürüten kurum hazine-i amire idi. Devlet üzerinden birtakım gelirlerin bireye aktarılması iltizam sisteminin temelini oluşturmaktadır. İltizam sistemi aynı zamanda ihale üzerinden öne çıkan ülkenin gelir vergileri şeklinde de anlaşılabilir. İltizamdan güdülen temel amaç bir an önce hazineye peşin para girişini sağlamaktır. Osmanlı'da uzun zamandır uygulanmakta olan iltizam, geleneksel düzenin çöküşüne yol açmamıştır. Başlangıçta ticari vergileri ve padişaha ait arazilerden toplanan aşar vergisini toplamak için uygulamaya konan bir mali metot olarak iltizamın uygulama alanının XVII. yüzyıldan sonra genişlemesi, ülke içi ekonominin daha fazla ticarileşmesinin ve savaş usullerinin değişmeye başlamasının bir sonucuydu. Özellikle Osmanlı döneminde yaygın olarak kullanılan iltizam sistemi, vergilerin çok daha düzenli ve rahat şekilde toplanmasına imkân vermiştir. Devletin gelirleri artmıştır. Vergiyi toplamak için uğraşmasına gerek kalmamıştır. Vergiler peşin alındığı için devletin kasasına nakit para girmiştir. Ekonomi daha canlı tutulmuştur.

1. İltizam ne demektir? İltizam sisteminin amacını açıklayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Mültezim kime denir? Görevi nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Yönerge: Aşağıdaki tabloya iltizam sisteminin idari ve ekonomik faydalarını belirtiniz.

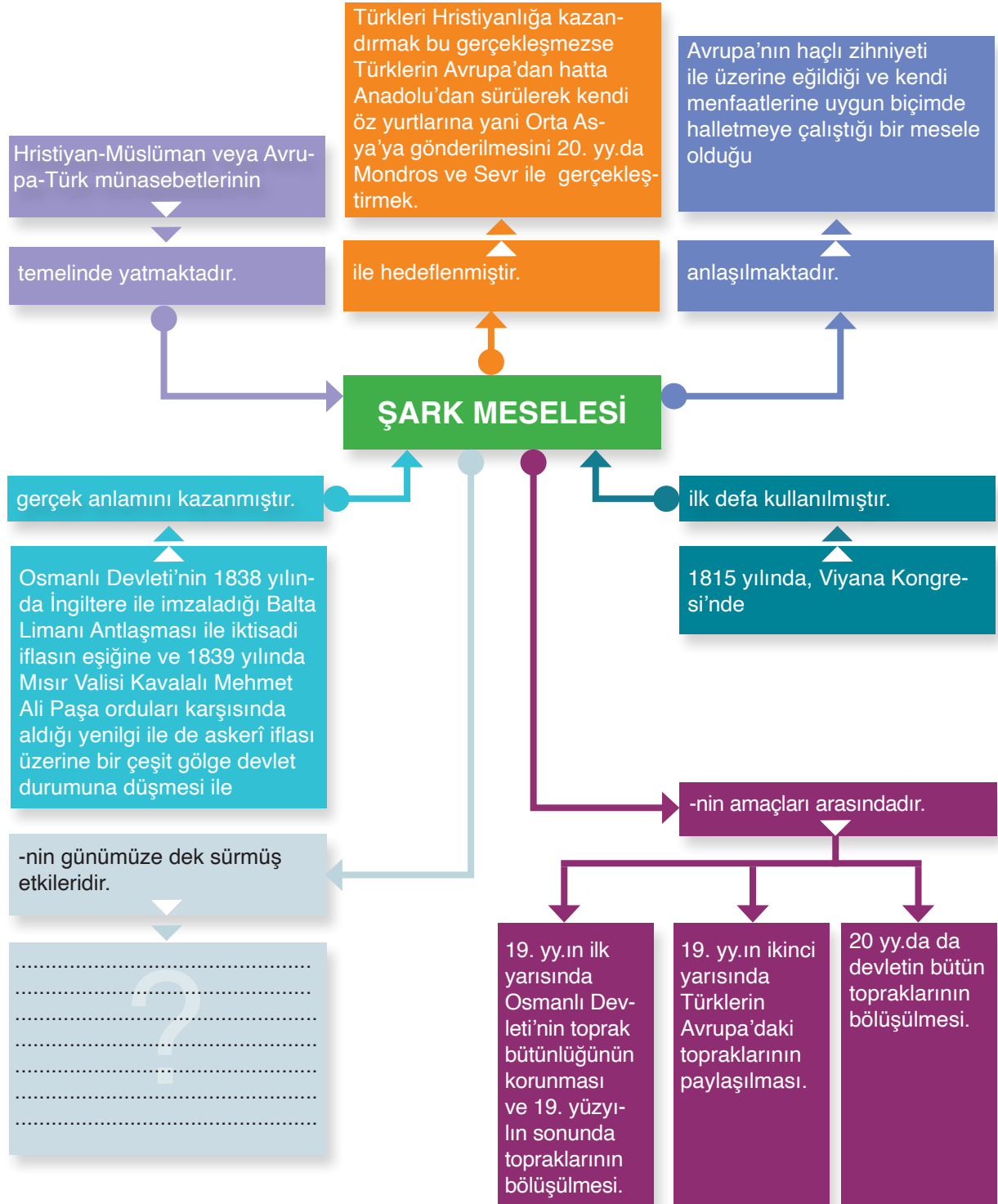
İltizam Sisteminin Faydaları	1	2	3	4	5

3. ÜNİTE : **ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)>3.2. Osmanlı Topraklarını Paylaşma Mücadelesi**
Kavram : Şark Meselesi
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	ŞARK MESELESİ	15 dk.
Çalışmanın Amacı	Şark Meselesi kavramına ilişkin bilgileri ayırt edebilmek.	

Yönerge: Kavram ağını inceleyerek soruları yanıtlayınız.

1. a) Sizce Osmanlı Devleti toprakları üzerinde hangi devletler menfaat mücadelesine girmiş olabilirler?

.....

.....

- b) Osmanlı Devleti'nin tarih boyunca büyük devletlerin ilgisini çekme nedenleri neler olabilir?

.....

.....

2. “Şark Meselesi”nin sebep ve etki açısından değerlendiriniz, düşüncelerinizi aşağıdaki ilgili yerlere yazınız.

Batılı Devletler Açısından	
Sebep	Etki
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Osmanlı Devleti Açısından	
Sebep	Etki
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

3. Sizce uluslararası ilişkiler açısından “Şark Meselesi”nin günümüze etkileri nelerdir? Düşüncelerinizi üç cümle ile açıklayınız.

.....

.....

.....

3. ÜNİTE : **ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)>3.2. Osmanlı Topraklarını Paylaşma Mücadelesi**
Kavram : Panslavizm
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	SLAV BİRLİĞİ	🕒 15 dk.
Çalışmanın Amacı	Panslavizm politikasının Avrupa'yı ve özellikle Osmanlı Devleti'ni nasıl etkilediğini kavrayabilme.	

Yönerge: Verilen bilgileri, kronolojik çizelgeyi ve haritayı inceleyerek soruları yanıtlayınız.

PAN	Yunanca “tüm, bütün” anlamına gelen ön ek.
SLAV	Avrupa'nın doğusu ve güneydoğusu ile Asya'nın kuzeyinde yaşayan etnik bir topluluk.
-İZM	Kelime sonlarına gelerek o kelimeyi bir öğreti veya düşünce akımına dönüştüren son ek.

Harita 1: Avrupa - 1871

1682-1725	Rusya'nın "açık ve sıcak denizlere inme" politikasının mimarı olan Çar I. Petro Dönemi.
1762-1796	Grek projesi ile Panslavizm'in ön hazırlığını yapan Çariçe II. Katerina Dönemi.
1811	Bir Rus üniversitesinde ilk "Slavonik Araştırmalar Kürsüsü"nün açılması.
1826	Panslavizm teriminin ilk defa Slovak yazar Jan Herkel tarafından "Hakiki Panslavizm" adlı eserde kullanılması.
1830-1840'lı yıllar	Rusya'da Panslavizm'in başlangıcı sayılan Slavofilizm yani Slavcılık hareketinin ortaya çıkması. Slavcılık hareketini savunanlar ırk, dil veya siyasi çıkardan çok Ortodoksluğa sıkı sıkıya bağlılığı savunur ve onlara göre Slavlığın kurtarıcısı sadece Rusya olabilir.
1855	Alman filozof Karl Marks'ın yazdığı makalelerde "Panslavizm'in Avrupa'da bin yılda elde edilen uygarlığı yıkmaya çalışan bir hareket olarak emellerine Macaristan, Türkiye ve Almanya'nın bir kısmını haritadan silerek erişmeyi hedeflediği; başlangıçta bir sembol, bir inanç iken siyasi bir program daha doğrusu 800 bin süngülü muazzam bir tehlike hâline geldiği" şeklindeki düşüncelerinin yer alması.
1857	Moskova'da Slav Yardım Derneğinin kurulması ile Panslavist hareketin resmen Rus hükûmetinin kontrolü altına girmesi.
1860	Rus yazar İ. S. Aksakov bir makalesinde Rusya ve Avrupa anlaşmazlığından bahsederken "Bizim Avrupa'daki gücümüz, bizimle sempati ve akrabalık bağı olan Slav dünyasıdır. Özellikle de bütününde Ortodoks dünyasıdır. Rusya'nın dışında hiçbir yerde bağımsız özgür bir Slav yok." şeklindeki görüşlerini belirtmesi.
1870	İtalyan siyasi birliğinin sağlanması.
1871	Alman siyasi birliğinin kurulması.
1871	Panslavizm'in İncil'i olarak kabul edilen "Rossia i Europe" (Rusya ve Avrupa) adlı kitabın yayınlanması. Bu kitaba göre Rus Çarlığı'nın önderliğinde Büyük Slav Birliği kurulacak ve şu devletlerden meydana gelecektir. 1- Galiçya, Bukovina ile Macaristan'ın doğu kısımları 2- Çek-Moravya-Slovakya Krallığı 3- Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı 4- Bulgar Krallığı (Rumeli'nin büyük bir kısmı ve Makedonya dâhil) 5- Romanya Krallığı 6- Yunanistan (Rodos, Girit, Kıbrıs'ın yanı sıra Ege adalarının tamamı) 7- Macaristan Krallığı 8- İstanbul Eyaleti (Rumeli, İstanbul Boğazı'nı çevreleyen Anadolu toprakları, Marmara Denizi, Çanakkale Boğazı, Gelibolu Yarımadası Bozcaada dâhil)
1875	Rusya'nın Balkanlarda yaşanan karışıklıklara müdahil olması ve bunu Panslavizm adı altında sürdürerek kendisine yayılma alanı olarak Osmanlı topraklarını yani Balkanları seçmesi.
1877-1878	Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında yaşanan hayal kırıklığının da etkisiyle Rus yazar Dostoyevski'nin "hasta adam"ın ölümüyle birlikte İstanbul'un kesinlikle İngilizlere ya da Avrupalı devletlere bırakılmayıp mutlaka Rus kenti olması gerektiğini dile getirmesi.

1. Rusya'nın 19. yüzyılın son çeyreğinde Panslavizm politikasının yayılma alanı olarak Balkanlardaki Osmanlı topraklarını seçmesi hakkında nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?
2. Panslavizm'in İncil'i kabul edilen kitapta adı geçen ülkelerin yerlerini dikkate alarak 1871 tarihli Avrupa haritasını incelediğinizde 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Rusların Osmanlı'dan koparmak isteyebileceği toprakların isimleri neler olabilir?
3. Panslavizm'in Rus ve Ortodoks olmayan Slav topluluklar açısından oluşturabileceği riskler neler olabilir?

3. ÜNİTE : **ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)>3.2. Osmanlı Topraklarını Paylaşma Mücadelesi**
Kavram : İttifak
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	İTTİFAK NEDİR?	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	İttifak kavramının ne olduğunu açıklayabilmek.	

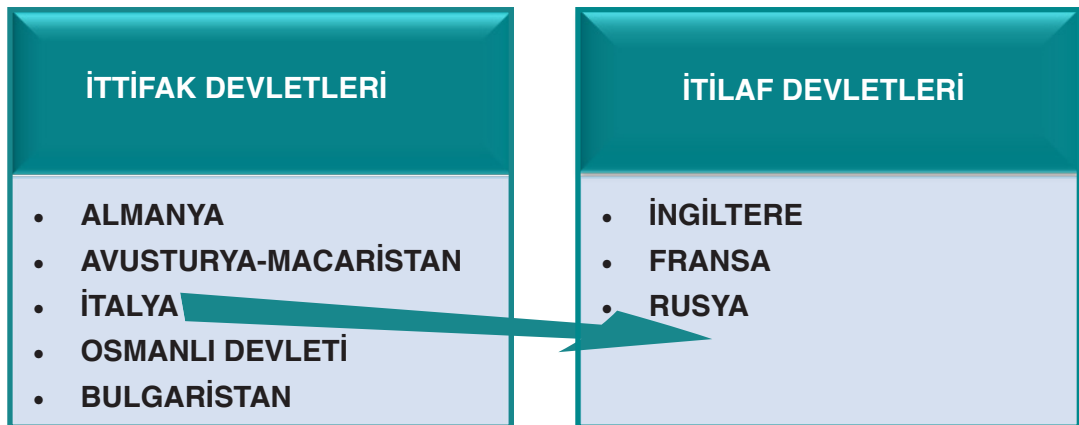
Yönerge: Verilen metin ve görselden yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

İTTİFAK NEDİR?

İttifak kelimesinin sözlük anlamı uyuşma, bağlaşmadır. Genellikle halklar, gruplar ya da egemen devletler arasında ortak faydayı sağlayacak karşılıklı çıkarlara dayalı kurulmuş ilişkiler için kullanılmıştır. Bu ilişkiler gizli ya da ilan edilmiş hâliyle yürütülebilir. Tarihin çok eski dönemlerinden itibaren birçok askerî, ticari ve siyasi ittifakların kurulduğu görülmüştür. Devletlerin çıkarları doğrultusunda kurdukları ittifakların en belirgin örneği ise Birinci Dünya Savaşı öncesinde verilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın asıl sebebi, sanayileşmiş ülkeler arasında dünyada ekonomik ve siyasî hâkimiyeti ele geçirme mücadelesidir. Devletler arasında Sanayi Devrimi ile başlayan bloklaşmaları tetikleyen önemli unsur sömürgeciliktir. Sömürge yarışına ulusal birliğini kurduktan sonra daha geç dâhil olan Almanya güçlenmek için İngiltere ve Fransa'nın sömürgelerine göz koymuştur. Özelde İngiliz-Alman çatışması üzerine kurulu olan Birinci Dünya savaşı bir yandan İngiliz Sömürge İmparatorluğu diğer tarafta Alman İmparatorluğu ve bunların ekseninde gruplanarak bloklaşan devletlerin ortak savaşıdır. Almanya'nın Avusturya-Macaristan ile 1879'da imzaladığı "İkili İttifak", 1882'de İtalya'nın katılmasıyla "Üçlü İttifak" hâlini almıştır. Bu devletler civar bölgelerde nüfuz sahası elde etmeye, Avrupa ve Amerika kıtaları dışında sömürgeler sağlamaya çalışıyorlar. Fakat daha önce aralarında dünyayı paylaşmış olan İngiltere, Fransa ve Rusya'nın muhalefetiyle karşılaşılıyorlardı. Nitekim 1893'te Fransa ile Rusya arasında imzalanan anlaşmayı 1904'te Fransa ile İngiltere'nin anlaşması takip etmiş, 1907'de İngiltere Rusya ile de bir sözleşme yapmıştır. Böylece İngiltere, Fransa ve Rusya arasında "Üçlü İtilâf" meydana gelmiştir. Avrupa'da ortaya çıkan bu bloklara zamanla beklentileri ve çıkarları doğrultusunda diğer ülkeler de katılmıştır.

"Üçlü İttifak" ve "Üçlü İtilâf" devletleri giderek silahlanmışlardır. Bu rakip devletler arasında herhangi bir vesile ile geniş çapta bir savaşın çıkması kaçınılmaz olmuştur.

19. yüzyıl boyunca varlığını denge politikası izleyerek devam ettirmeye çalışan Osmanlı Devleti, 20. yüzyıl başlarında da bu politikayı devam ettirmeye çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Berlin Antlaşması (1878) sonrasında Osmanlı Devleti yalnızlığa itilmiştir. Osmanlı Devleti, ilk önce itilaf devletlerine başvurmuştur. İtilaf Devletleri nezdindeki teşebbüslerinden bir netice alamayan Osmanlı Devleti, Almanya'ya yakınlaşmış ve Almanya ile ittifak yaparak Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yanında yer almıştır.

Görsel 1

Görsel 1: Bu kartpostalda, el ele tutuşmuş üç küçük çocuk bulunmaktadır. Çocuklardan ikisi asker selamı verirken, diğerlerine göre küçük olan çocuk iki büyük çocuğun elini tutmuştur. Büyük olan çocukların birinde kılıç, birinde tüfek, küçük olan çocukta ise bir kama bulunmaktadır. Küçük çocuğun diğer çocuklardan farklı olarak sırtında bir bayrak taşıdığı gözlemlenmektedir. Resmin altında “Ama bir ricam var, bu ittifaka ben de katılayım!” yazısı bulunmaktadır.

1. İttifak ne demektir? Açıklayınız.

2. Devletlerin siyasi, ekonomik ve askerî ittifaklar kurmalarının sebepleri nelerdir? Açıklayınız.

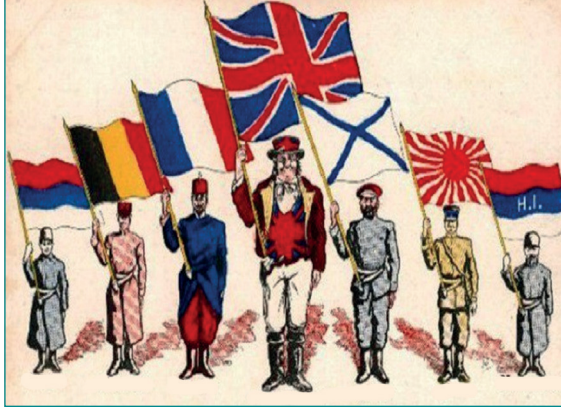
3. Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanların hazırladığı kartpostal örneğine bakarak Osmanlı Devleti'nin bu ittifak içindeki konumu ile ilgili neler söylenebilir? Açıklayınız.

3. ÜNİTE : ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)>3.2 Osmanlı Devleti'nin Siyasi Varlığına Yönelik Tehditler
Kavram : İtilaf
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	İTİLAİ DEVLETLERİ	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	İtilaf kavramını ve İtilaf devletlerini açıklayabilme.	

1.Yönerge: Aşağıda verilen görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplandırınız.

Görsel 1: İtilaf Devletleri (temsili)

Görsel 2: I. Dünya Savaşı'nda İtilaf ve İttifak Devletleri

İtilaf Devletleri

Dünya devletlerinin geleceğini ve kaderini değiştiren, yüzyılın şekillenmesinde en büyük olaylardan birisi şüphesiz 28 Temmuz 1914 tarihinde Avusturya Velihtti Franz Ferdinand'ın suikasta uğramasıyla Avrupa'da başlayan ve kısa sürede tüm kıtalardaki sömürge ülkelerine de yayılan Birinci Dünya Savaşıdır. Bu olaydan sonra Avusturya-Macaristan, Sırbistan'a savaş ilan etti. Rusya, Sırbistan'ın; Almanya, müttefik Avusturya-Macaristan'ın yanında savaşa girdi. İngiltere ve Fransa müttefikleri Rusya'nın yanında yer alarak savaşa dâhil oldu ve Avrupa'da savaş başladı. İttifak devletleri Avusturya-Macaristan Osmanlı Devleti ve İtalya'dan oluşurken İngiltere Fransa ve Rusya arasında "Üçlü İtilâf" meydana gelmiştir. İtalya ilk zamanlarda İttifak devletlerinin tarafında bulunduğu halde sonradan İtilaf devletlerine katılıyor. Japonya Kanada Amerika Birleşik Devletleri Portekiz ve İspanya gibi ülkeler, bazı anlaşmaların yapılmasıyla üçlü itilafın yanında bulunmuşlardır. Sonuçta Birinci Dünya Savaşı'nı kazanan ülkeler Fransa, İngiltere gibi ülkelerin olduğu itilaf devletleridir. Çok sayıda ülkenin katıldığı dört yıl boyunca birkaç cephede devam eden savaş kaybeden ittifak devletlerine oldukça ağır şartların bulunduğu antlaşmalar imzalatılmıştır. Hem sivil hem de asker birçok insanın hayatını kaybettiği Birinci Dünya Savaşı, modern tarihin en yıkıcı savaşlarından biri olmuştur.

1. Sizce itilaf devletleri ile ittifak devletleri arasındaki kilit ülke hangisidir? İtilaf ve ittifak devletlerini harita üzerinde gösteriniz ve adlarını yazınız.

.....

.....

.....

2. Birinci Dünya Savaşı tarihte neden dünya savaşı olarak adlandırılmıştır?

.....

.....

.....

2.Yönerge: Aşağıda yer verilen kavram haritasındaki boş alanları tamamlayınız

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA BLOKLARIN OLUŞMASI

İNGİLTERE

FRANSA

RUSYA

İTİLAFLAR DEVLETLERİ

İTTİFAK DEVLETLERİ

İTALYA

ALMANYA

AVUSTURYA

?

Bu devletler
neden birbirlerine
düşman oldu ki?

4. ÜNİTE	: DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ>4.1. İhtilaller Çağı
Kavram	: İhtilal
Genel Beceriler	: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	HALK HAREKETİ	🕒 15 dk.
Çalışmanın Amacı	İhtilallerin toplum ve yönetimde meydana getirdiği değişimleri ayırt edebilme.	

Yönerge: Metin ve bilgi kutularını inceleyerek soruları yanıtlayınız.

BOLŞEVİK İHTİLALİ

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin kurulmasına giden süreçte 1917 Rus devrimi olarak anılan Ekim devrimi, Vladimir Lenin'in önderliğinde "ekmek, barış, özgürlük" sloganı altında gelişmiş bir halk hareketidir. Bu ihtilal, öncelikle Rusya coğrafyasında, Petrograd (Petersburg) şehrinde ilk kıvılcımlarını yaymaya başlamıştır. Fransız ihtilalinin temel fikirleri yavaş yavaş Rusya'ya da yayılmış; Fransız ihtilalinin değerleri Rusya'da büyük bir coşkuyla karşılanmıştır. 1917 yılına gelindiğinde Rusya'da fabrikalar birbiri ardınca kapanarak ürün fiyatları artmış, halk açlıkla pençeleşmeye başlamıştır. Rus halkı kendi sesini yönetime duyuramadığı için çarlık rejimine karşı halkın şiddetli başkaldırından başka bir seçeneği de kalmamıştı. 1917 yılına gelindiğinde Rusya'da ekonomi tıpkı Fransız devrimi öncesinde olduğu gibi iflas etmiş durumdaydı. Vergi sistemi karmaşık, bozuk ve adaletsizdi; sosyal adaletsizlik had safhaya ulaşmıştı. 8 Mart 1917'de halkın çarlık rejimine öfkesi bir hayli artmış, Petersburg'da halk gösterilere başlamış ve iki gün sonra olaylar gerçek bir ihtilal hâlini almıştır. İhtilalin sonucunda Ruslar Birinci Dünya Savaşı'ndan çekilmiş, bu çekilmenin sonucunda da pek çok ülke açısından bu büyük savaşın seyri değişmiştir. Rusya'da uygulamaya geçirilen "sosyalizm" diğer bazı ülkelerin de ilgisini çekmeye başlamıştır. Çin, Küba, Vietnam, Nikaragua ve farklı coğrafyalarda yer alan diğer bazı ülkeler ihtilalin doğrudan mirasçıları olmuşlardır.

<https://dergipark.org.tr/download/article-file/770949>

1. a) İhtilaller hangi durumlarda gerçekleşir?

.....

.....

b) İhtilaller kime veya neye karşı yapılır?

.....

.....

c) İhtilallerin öznesi kim veya kimlerdir?

.....

.....

d) İhtilallerde hangi yöntemler kullanılır?

.....

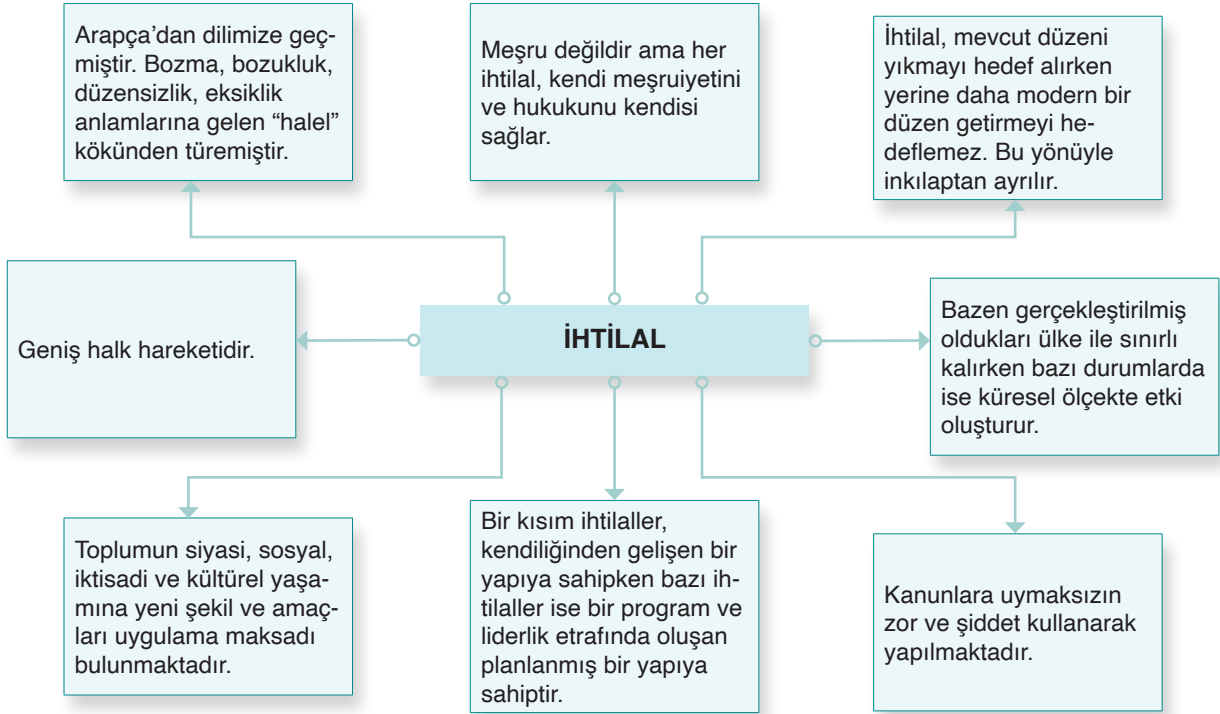
.....

e) İhtilallerin etki alanları neresidir?

.....

.....

2. Kökenini ve özelliklerini göz önüne alarak ihtilali yeniden tanımlayınız.

.....

.....

3. Sizce ihtilal yapanlar nasıl bir yönetim istemektedir?

.....

.....

4. ÜNİTE : **DEVİRLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ>4.1. İhtilaller Çağı**
Kavram : İnkılap
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	KÖKLÜ DEĞİŞİM	🕒 15 dk.
Çalışmanın Amacı	İnkılap kavramının gerekçe, süreç ve amaçlarını ayırt edebilme.	

Yönerge: Bir grup öğrenci inkılap kavramı hakkında araştırma yapmaktadır. Öğrencilerin diyaloglarından yararlanarak soruları yanıtlayınız.

Görsel 1: Öğrenci diyalogları

1. İnkılap hareketinin gerekçesi hakkında bilgi aktaran öğrencilerin isimlerini belirtip gerekçe olarak neyi vurguladıklarını açıklayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Kemal'in sözünü ettiği inkılabın evreleri hangi arkadaşları tarafından ne şekilde ifade edilmiştir? Gerekçelendirerek açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

3. İnkılap hareketinin amacı ne olmalıdır? Sorusu karşısında yanıtınız nedir?

.....

.....

.....

.....

4. ÜNİTE : **DEVİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ>4.1. İhtilaller Çağı**
Kavram : İdeoloji
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

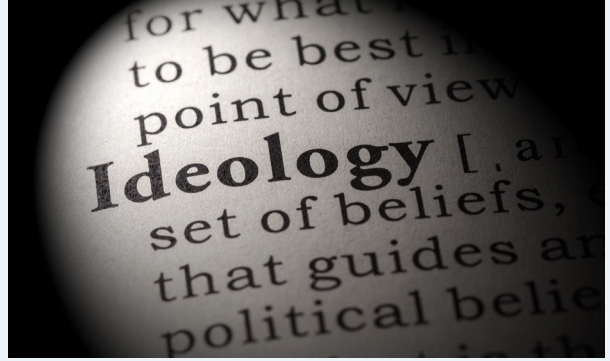
Çalışmanın Adı	İDEOLOJİNİN TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMÜ	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	İdeoloji kavramının tarihsel süreç içerisindeki toplumsal dönüşümünü kavrayabilme.	

Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

İDEOLOJİNİN TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMÜ

Günlük yaşam içerisinde sohbet esnasında, okulda, televizyonda, internette, gazetede vb. yerlerde birçok kavram ile karşılaşırız. Bu kavramları günlük konuşma dili içerisinde oldukça fazla kullanmamıza rağmen bu kavramların tam anlamıyla ne ifade ettiğini bilemeyiz. Bu kavramlardan bir tanesi de ideoloji kavramıdır.

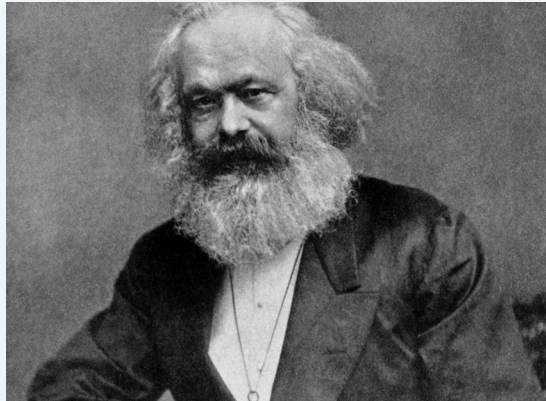
İdeoloji kavramı, burjuvazinin feodalizme karşı verdiği ilk mücadeleler sırasında, geleneksel aristokratik toplumda doğmuştur. Bu mücadeleler XVIII. yüzyıl Aydınlanma Çağı'nın arka planını oluşturmuştur. Daha açık söylemek gerekirse

Görsel 1

ideoloji kavramı, bu dönemin kültürel ve felsefi ortamı içerisinde akli savunmak ve ilerici olmayan tüm düşünceleri eleştirmek için üretilmiştir. Diğer bir ifadeyle ideoloji kavramı, Sanayi Devrimi'ne eşlik eden sosyal, siyasi ve entelektüel yapıda meydana gelen toplumsal çalkantıların bir sonucudur. Genel olarak ideoloji, siyasi ya da toplumsal bir öğreti (ilke, kuram) meydana getiren, siyasi ve toplumsal eylemi yönlendiren düşünce, inanç ve görüşler sistemidir. Bir topluma, bir döneme ya da toplumsal bir sınıfa özgü inançlar bütününe; bir toplumsal durumu yansıtan düşünceler sistemine verilen isimdir.

İlk defa 1796'da Destutt de Tracy [Destut de Tireysi (1753-1836)], "İdeoloji Unsurlarına Ait Proje" adlı eserinde felsefe teriminin yerine geçecek olan ideoloji kelimesini kullanmaktadır. Tracy'ye göre ideoloji, konusu fikirlerin araştırılmasından ibaret olan ve düşüncelerin kanunlarını inceleyen bir bilimdir. Tracy ideolojiyi, peşin hükümlerden sıyrılarak fikir ve düşünceleri inceleyen ve sosyal reform niteliği olan düşünce sistemi şeklinde kullanmıştır. İdeolojinin bu anlamdaki kullanış şekli XIX. yüzyıl sonuna kadar devam etmiştir. XIX. yüzyılın sonlarından itibaren ise ideoloji kavramının anlamında önemli değişiklikler meydana gelmiştir.

Görsel 2: Karl Marx (1818 - 1883)

Bu değişim sürecinin en önemli kırılma noktasında Karl Marx (Karl Marks) durmaktadır. İdeoloji sadece bireyin teori dünyasıyla ilgili değildir. İdeolojiler çok zaman insanların ve toplumların pratik hayatına da yön vermişlerdir. Bunu en iyi açıklayan olgu Marksizm'in ideoloji kavramına yüklediği anlam ve bunun pratikteki yansımalarıdır. Marksist felsefe bu düşünce tarihinde bu kavramın sistemleştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli bir role sahiptir. Marx ideolojiyi soyut felsefi bir düşünme faaliyeti olmaktan kurtarmış; onu ekonomi, politika, toplum ve tarihle iç içe getirmiştir. Yani Marksizmle birlikte bu kavram kendi uygulanabilirlik imkanına kavuşmuştur.

1. İdeoloji kavramının günlük hayatta kullandığınız anlamını ve gerçek anlamını tablodaki ilgili alanlara yazınız.

[illegible]

2. İdeoloji kavramının ortaya çıkış sebepleri nelerdir? Açıklayınız.

- 3. Marx'a göre ideolojinin toplumsal ve bireysel işlevleri nelerdir? Açıklayınız.**

4. ÜNİTE : **DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI>4.2. Osmanlı Devleti'nde Modern Orduya Geçiş**
Kavram : Tanzimat
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	TANZİMAT NEDİR?	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Tanzimat kavramının ne olduğunu açıklayabilme.	

Yönerge: Verilen metin ve görselden yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız

TANZİMAT NEDİR?

Sözlükte “düzenlemek, sıraya koymak, ıslah etmek” anlamındaki tanzim kelimesinin çoğulu olan tanzimat literatürde “mülkî idareyi ıslah ve yeniden organize etme” manasında kullanılır ve bu düzenlemelerin yapıldığı dönemi nitelendirir. Tarih boyunca neredeyse bütün devletler, pek çok nedenden ötürü zaman zaman çeşitli düzenlemeler yapmak zorunda kalmışlardır. Devletler bu düzenlemeler vasıtasıyla, hem çağın gereklerini yerine getirebilmek hem de varlıklarını devam ettirebilmek adına çabalamışlardır. Tanzimat Dönemi de, getirdiği radikal düzenlemeler ile Osmanlı yönetim tarihi için her zaman ayrı bir öneme sahip olmuştur. 1839-1876 yılları arasını kapsayan bu dönem Gülhane Parkı'nda bir törende okunan Tanzimat Fermanı ile başlamıştır.

Görsel 1

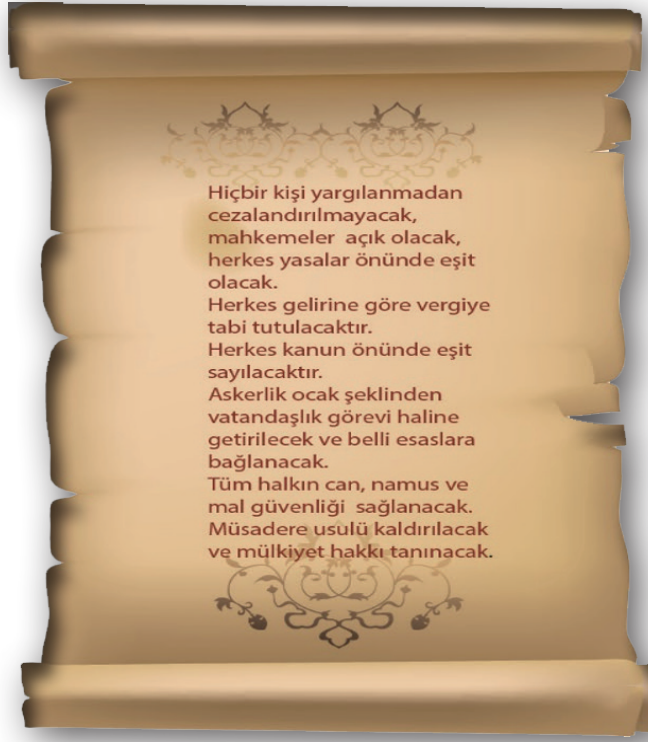
Osmanlı Devleti'nde, yönetimde ıslahat yapma gereği duyulması ve ıslahat çalışmaları 17. yüzyılın başlarına kadar götürülebilse de, devlet adamlarının Tanzimat Dönemi'ne gelinceye kadar yönetim teşkilatında yaptıkları ıslahatlar, büyük ölçüde askerî ve mali konular ile sınırlı kalmıştır. Tanzimat Dönemi ise önceki dönemlerin başarıları ya da başarısızlıkları üzerine inşa edilmiş, Osmanlı Devleti'nin yalnızca idari ve siyasi kurumlarının değil, aynı zamanda toplumun da yüzünü Batı'ya çevirdiği bir sürecin başlangıcı olması bakımından önemlidir.

Görsel 2

Yeniden yapılanma adı altında gerçekleşen düzenlemelerle birlikte toplumsal düzenin de değişimine yön verilmiş olup bu dönem hukuki, idari, sosyal ve iktisadi bağlamda birçok değişikliğin izlerini taşıyan bir süreç hâline gelmiştir.

Tanzimat Fermanı, tebaanın hayatını, canını ve dinî inancını güvence altına alan, bu güvenceyi çıkarılacak kanunlara ve yeni düzenlemelere bağlayan bir belgedir. Bu nedenle Tanzimat Fermanı'nı anayasal gelişmemizin başlangıcı olarak göstermek isabetlidir. Sultan Abdülmecit'in imzasını taşıyan bu metin önceki fermanlardan farklı olarak yönetim ve toplum yaşamına yönelik maddeler içermektedir. Bu açıdan bakıldığında Tanzimat Fermanı'nı önceki fermanlardan ayıran özellik ilk kez bir padişahın kendi yetkilerini kendi iradesi ile sınırlamış olmasıdır.

1. Tanzimat nedir? Açıklayınız.

2. Tanzimat Fermanı ile elde edilen hakları aşağıdaki tabloda işaretleyiniz.

HAKLAR	İDARİ	ASKERÎ	HUKUKİ	EKONOMİK
Herkes gelirine göre vergi ödeyecek.				
Can, namus ve mal güvenliği sağlanacak.				
Vatandaşlar seçme-seçilme hakkına sahip olacak.				
Özel mülkiyet hakkı tanınacak				
Gayrimüslimlere memur olma hakkı verilecek.				
Kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak				
Askerlik 5 yıl olarak belirlenecek.				
Herkes kanun önünde eşit sayılacak.				

4. ÜNİTE : **DEVİRLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ> 4.2. Osmanlı Devleti'nde Modern Orduya Geçiş Süreci**
Kavram : Nizam-ı Cedit
Genel Beceriler : Problem Çözme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	NİZAM-I CEDİT İLE İLGİLİ ÖRÜMCEK HARİTA	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Nizam-ı Cedit'in Osmanlı Tarihi'ndeki önemini kavrayabilme.	

Yönerge: Örümcek haritadan ve görselden hareketle aşağıdaki SWOT analiz şemasını doldurunuz.

NİZAM-I CEDİT İLE İLGİLİ ÖRÜMCEK HARİTA

ANLAMI

“Yeni bir düzen vermek” anlamına gelmektedir.

“III. Selim’in yeniçeri ordusunu kaldırıp, din adamları sınıfının gücünü kırmak, Osmanlı Devleti’ni Avrupa’nın bilim sanat, ziraat ve medeniyette yaptığı ilerlemelere ortak yapmak için giriştiği yenilik hareketlerinin bütünüdür.

NEDENLERİ

1787’de başlayan Rus ve Avusturya savaşlarında Osmanlı ordusunun zayıf durumda olduğunun anlaşılması

Üst düzey devlet adamlarının orduda yenilik yapılması taraftarı olmaları

III. Selim’in babasından aldığı yenilikçi devlet adamlığı mirası ve tavsiyelerin etkisiyle kötü gidişe son vermek isteyen bir padişah olması

NİZAM-I CEDİT

Padişah III. Selim devlet adamlarından sorunların çözümü için raporlar hazırlayıp kendisine sunmalarını istemiştir.

Kendisine toplam 22 ıslahat raporu sunulmuştur.

Raporlarda üç yol tavsiye edilmiş, III. Selim iyice bozulan yeniçeri ocağının kaldırılıp, Avrupa usulünde yeni bir ordunun kurulması fikrini uygun bulmuştur.

Ordunun masraflarını karşılamak için İrad-ı Cedit isimli yeni bir hazine oluşturulmuştur.

İlk başta 1600 kişilik bir güce sahip olan Nizam-ı Cedit’in kadrosu, Anadolu ve Rumeli’de toplam 12.000 kişi olarak planlanmıştır.

Bu dönemde diğer askeri ocaklar ıslah edilmeye çalışılmış Kara Mühendishanesi kurulmuş, Fransızca zorunlu ders olarak okutulmuş, Avrupa ülkelerinden mühendis, usta ve öğretmenler getirilmiş, kitaplar basılmış, kütüphane kurulmuş, yeni bir ticaret filosu oluşturulmuş, Avrupa’nın önemli başkentlerinde daimi elçilikler açılmış, yerli üretim kumaşların kullanılması teşvik edilmiş, illerin yönetimindeki olumsuzluk düzeltilmeye çalışılmıştır.

Nizam-ı Cedit Ordusu, Filistin’i işgal eden Napolyon’u Akkâ’da mağlup ederek başarılı olacağına dair olumlu izlenimler vermiştir.

Bazı üst düzey devlet adamlarının bu reform sürecinden dışlanmaları ve yeni kurulan ordudaki asker sayısının zaman içinde yüksek sayılara ulaşması nedeniyle halkın vergi yükü artınca tepkiler büyümüştür.

Sonraki yıllardaki olumsuz siyasi gelişmeler, Nizam-ı Cedit’e yönelik muhalefetin güçlenmesine neden olmuştur.

1807 Yılında İstanbul Boğazı’nı korumakla görevli yeniçeri yamakları kendilerine Nizam-ı Cedit kıyafeti giydirileceği iddiasıyla bazı devlet adamları tarafından kışkırtılmışlardır. Kabakçı Mustafa önderliğindeki isyancılar padişah III. Selim’i tahttan indirmişler ve yerine IV. Mustafa’yı geçirmişlerdir. İsyancılar tarafından çok sayıda Nizam-ı Cedit taraftarı katledilmiştir. Böylelikle Nizam-ı Cedit dönemi sona ermiştir.

YAPILANLAR

SONUÇLARI

Görsel 1

Nizam-ı Cedit Askeri Kıyafetleri

Kendinizin bir tarih araştırmacısı olduğunuzu düşününüz. Sizden III. Selim döneminde yapılan Nizam-ı Cedit yeniliklerinin SWOT analizini (Kurumların yeterliliklerini belirlemek için geliştirilmiştir. Bir kurumun kuvvetli ve zayıf yönlerini, karşılaştığı fırsatları ve tehditleri belirlemek için kullanılır.) yapmanız ve bu konuda bir rapor oluşturmanız istenmektedir.

Şemayı doldururken aşağıdaki sorulardan yararlanmanız size yardımcı olacaktır.

Nizam-ı Cedit yeniliklerinin güçlü yönlerini belirlemek için: Neden gerek duyuldu? Başarılı olma şansını artıran faktörler nelerdi?

Nizam-ı Cedit yeniliklerinin zayıf yönlerini belirlemek için: Yenilikleri istemeyenler neden karşı çıkıyorlardı?

Yeniliklere karşı olanların güçlenme imkanı neden vardı? Nizam-ı Cedit yeniliklerinin uygulanmasında neler eksik bırakıldı?

Nizam-ı Cedit yeniliklerinin fırsatlarını belirlemek için: Yenilikler başarılı olsaydı bu durum Osmanlı Devleti için hangi fırsatları yarattı?

Nizam-ı Cedit yeniliklerine yönelik tehditleri belirlemek için: Yenilik hareketlerine karşı tavır alanlar toplumun hangi kesimleriydi? Hangi girişimler yeniliklerin gerçekleştirilme şansını ortadan kaldırılabildi?

GÜÇLÜ YÖNLERİ	ZAYIF YÖNLERİ	FIRSATLAR	TEHDİTLER

4. ÜNİTE : **DEVİRLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ>4.4 Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Hareketleri**
Kavram : Meşrutiyet
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	MEŞRUTİ MONARŞİ	🕒 15 dk.
Çalışmanın Amacı	Meşrutiyet kavramı ile ilgili çıkarımda bulunabilme.	

Yönerge 1: Verilen görselleri inceleyerek soruları yanıtlayınız.

Görsel 1

Görsel 2

1. Görselleri ayrı ayrı değerlendirdiğinizde ne tür bir yönetim biçimi sembolize edilmektedir?

a) Görsel 1:

.....

b) Görsel 2:

.....

Yönerge 2: Bilgi kutusunda “meşrutiyet” kavramı üzerine bilgilendirme yapan Funda Öğretmen’in açıklamalarından hareketle soruları yanıtlayınız.

Arapça şart kökünden türetilmiş bir kavram olan meşrutiyet kelimesi, XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı siyasi literatüründe “anayasalı ve meclisli saltanat-hilafet rejimi” karşılığında kullanılmıştır.

Bu sistem ilk defa 1689 tarihli haklar bildirgesinin kabulü ile İngiltere’de uygulanmaya başlanmıştır. Parlamento, kralın bağımsızlığını almış yani kralın devletin tek organı olma özelliği ortadan kaldırmıştır.

Meşrutiyet (anayasal monarşi) ilk olarak sultanın gücünü kanun-u-sasi ve mebuslar meclisi ile sınırlandırmak isteyen Genç Osmanlılar adı verilen Namık Kemal, Refik Bey, Ziya Paşa, Ali Suavi gibi Osmanlı aydınları tarafından kullanılmıştır.

Meşruti yönetimlerde hükümdarın yanında devlet iktidarını onunla birlikte paylaşan ve en azından bir kısmı halk tarafından seçilen bir organ, bir parlamento vardır. Parlamentosunun yetki ve görevlerinin tespiti anayasaya bağlıdır.

Görsel 3: Funda Öğretmen

2. “Genç Osmanlılar”ın meşrutiyet rejimini tercih etmelerinin gerekçeleri sizce neler olabilir?

.....

.....

.....

.....

3. Meşruti yönetim sisteminde anayasa ve parlamentonun varlığı ne anlama gelmektedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

4. ÜNİTE	: DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ >4.4. Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Hareketleri
Kavram	: Kanun-i Esasi
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	FERMAN ANAYASASI	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Kanun-i Esasi'nin Osmanlı demokratikleşme sürecindeki yerini kavrayabilme.	

Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

FERMAN ANAYASASI

Görsel 1: Kanun-i Esasi

Esasi, halkın temsilcilerinden oluşan kurucu bir meclis tarafından değil padişahın iradesiyle meydana getirilmiş bir kurul tarafından hazırlandığından ferman niteliği taşıyan bir anayasa özelliği göstermektedir. Anayasada bağımsız bir yasama organından ziyade padişahın iradesine bağlı bir yasama öngörülmektedir. Yürütme yetkisinin kullanılması bakımından da her türlü kararın alınabilmesi için padişahın onayı aranmaktadır. Buna karşılık yasama organının yürütme üzerindeki denetim araçları oldukça sınırlı ve işlevsiz kalmaktadır. Ayrıca yasama yetkisi Meclis-i Ayan ve Meclis-i Mebusan'a ait olmakla birlikte padişahın yasamanın her safhasında etkili olduğu görülmektedir. Temsilî ve seçilmiş organ niteliğindeki Meclis-i Mebusan'ın yasama yetkileri oldukça kısıtlanmıştır. Her durumda padişah hem yürütmenin hem de yasamanın üstünde bir güç olarak düzenlenmiştir. Padişaha birçok yetki verilmiş olmasına karşın padişahın kutsal ve sorumsuz olduğu kabul edilmiştir.

Osmanlı Devleti'ndeki anayasacılık ve demokrasi hareketlerinin itici gücünü aydın bir kesim oluşturmuştur. Batıdaki burjuvazi, siyasi iktidarı sınırlandırmak amacıyla anayasacılık hareketini desteklerken Osmanlı'nın aydın bürokrasisi devleti çöküşten kurtarmak amacıyla harekete geçmiştir. Dolayısıyla anayasacılığın Osmanlı topraklarındaki seyri toplumsal ve kültürel gerçeklikler uyarınca farklılık arz etmiştir. Osmanlı toplumundaki sınıfsız yapı ve imparatorluk kültürü anayasacılık hareketlerinin devletin sınırlandırılması ve temel hakların güvence altına alınması amacını taşımaktan ziyade devletçilik ideali ve devleti yeniden inşa etmek amacını taşımıştır. Toplumun genelinde bu denli önemli bir değişimi kabullenerek uygulayacak siyasi bilinç düzeyinin olmayışı meşruti rejimin başarılı sonuçlar üretmesinde önemli bir engel olmuştur.

1. Kanun-i Esasi nedir? Açıklayınız.

2. Kanun-i Esasi'ye ferman anayasası denilmesinin nedenlerini gerekçeleri ile birlikte açıklayınız.

3. Osmanlı Devleti'ndeki anayasacılık faaliyetlerinin Avrupa'daki anayasacılık faaliyetlerinden farklılık göstermesinin nedenlerini açıklayınız.

4. ÜNİTE	: DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ>4.4 Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Hareketleri
Kavram	: İslahat
Genel Beceriler	: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	ISLAHAT FERMANI	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	İslahat Fermanı'nın önemini kavrayabilme.	

1.Yönerge: Metinden hareketle soruları cevaplandırınız.

Görsel 1

ISLAHAT FERMANI

Osmanlı Devletinin gerileme döneminde batılı devletlerin baskıları sonucu yapılan yeniliklerden biri de yönetim, askerî, ekonomik, eğitim ve daha pek çok alanı kapsayan İslahat Fermanı düzenlemeleri olmuştur. Batılı devletlerin, Osmanlı tebaası Müslümanlarla gayrimüslimler arasında bazı siyasî ve hukukî farklılıkların bulunduğunu ileri sürerek daha köklü yeniliklerin yapılmasını istemeleri sonucunda Sultan Abdülmecid döneminde 18 Şubat 1856 yılında ilan edilen İslahat Fermanı Osmanlı tarihinde önemli bir yere sahiptir. Gayrimüslimleri Müslümanlarla eşit hale getirecek bu ferman, yabancı devletleri himaye bahanesiyle Osmanlı İmparatorluğu'na karışmaktan mahrum bırakacak, "Osmanlılık" fikrinin doğması için olumlu bir zemin hazırlayacak, milliyetçilik akımının tesirlerini azaltacaktı. Diğer taraftan Osmanlı İmparatorluğu, toprak bütünlüğünü korumanın yanında, bir Avrupa devleti olarak kabul görmek istiyordu. Ancak İslahat Fermanı ve sonrasında yapılan düzenlemelerle Osmanlı tebaası olan Hristiyanlar, modern dünyada azınlıkların sahip oldukları hakları elde etmişler; fakat bu kazanımlarını, düşünce ve gelişme alanlarında önemli açılımlar yapma yönünde kullanmaktan ziyade, siyasî amaçları için kullanmışlardır. Dolayısıyla tüm bu çabalar boşa gitmiş, dahası birlikteliği güçlendirmesi beklenen ıslahatlar Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecini hızlandırmıştır.

1. İslahat Fermanı'nın ilan edilme nedenleri neler olabilir?

.....

.....

.....

2. İslahat Fermanı'nın Osmanlı Devleti'ne etkileri neler olmuştur?

.....

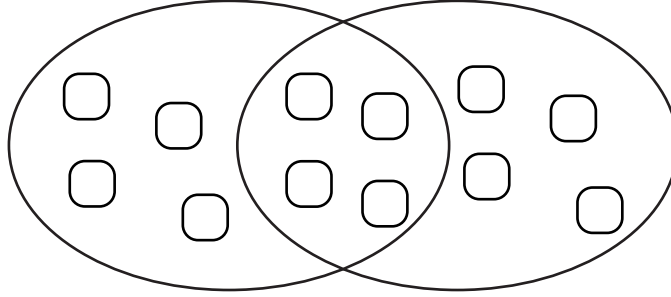
.....

.....

2.Yönerge: Aşağıdaki gelişmeleri verilen şemaya uygun olarak cevaplayınız.

Islahat Fermanı

Tanzimat Fermanı

1

Osmanlılık düşüncesi hâkimdir.

2

Abdülmecit Dönemi'nde ilan edilmiştir.

3

Osmanlı Devleti'nin dağılmasını engelleme amacı vardır.

4

Azınlıklar, Müslümanlardan daha ayrıcalıklı hale gelmiştir.

5

Müşadere usulü kaldırılmıştır.

6

Gâvura gâvur demek yasaklanmıştır.

7

Azınlıklara askerlik için bedel ödeme hakkı tanınmıştır.

8

Osmanlı Devleti ilk defa padişah kanun üstünlüğünü benimsemiştir.

9

Paris Antlaşması sonrası ilan edilmiştir.

10

Halka yeni haklar tanınmıştır.

11

Boğazlar Mısır Sorununda Avrupa devletlerinin desteğini alma amacı var.

12

Halka Mustafa Reşit Paşa okumuştur.

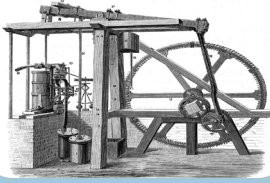
5. ÜNİTE : **SERMAYE VE EMEK>5.1. El Emeğinden Makineleşmeye**
Kavram : Sanayileşme
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	ALET İŞLER EL ÖVÜNÜR	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Sanayileşmeyi ortaya çıkaran nedenleri açıklayabilme ve sanayileşmenin sonuçlarını analiz edebilme.	

Yönerge: Metin ve görsellerden hareketle soruları cevaplayınız.

ALET İŞLER EL ÖVÜNÜR

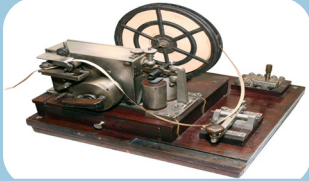
Rönesans ve Reform hareketlerinin yarattığı özgür düşünce ortamının ortaya çıkardığı teknik ve bilimsel alandaki gelişmeler sonucu zenginleşen Avrupa'nın, bu gelişmeleri üretim alanına uygulamasıyla 18. yüzyılın sonlarında İngiltere'de başlayan Sanayi Devrimi, önce Batı Avrupa'ya sonrasında da tüm dünyaya yayılmıştır. Sanayi Devrimi ile birlikte ortaya çıkan ve her geçen gün yenilenerek gelişen teknolojik atılımlar yeni bir üretim ortamı ve yaşam biçimi doğurmuştur. Sonuç olarak el tezgâhlarında sınırlı sayıda yapılan üretimden, fabrikalarda yeni teknolojik makinelerde yapılan kitlesel üretime geçilmiştir. Şüphesiz bu geçiş birden bire olmamış, uzun bir dönemde üretim, sağlık, ulaşım ve diğer alanlarda yaşanan icat ve buluşlarla gerçekleştirilmiştir.

Ticari açıdan, ilk buhar makinesi, 1698 yılında Thomas Savery (Tomas Sevrî) adındaki İngiliz bir mühendis tarafından yapılmıştır. James Watt (Ceyms Vat), var olan buhar motorlarının verimini artırarak buhar makinesini Sanayi Devrimi'nin itici gücü yapmayı başardı. Beygir gücü ve Watt (vat) kavramlarının güç ifadesi olarak kullanılması da Watt tarafından başlatılmıştır.

Marangoz ve dokumacı James Hargreaves (Ceyms Hargravis), 1764 yılında, "Eğirici Jenny"(Ceni) adını verdiği (Jenny kızının adıydı) eğirme makinesini yaptı. James Hargreaves tarafından icat edilen çıkırcık ile İngiltere'de tekstil endüstrisi gelişmiştir.

Samuel Morse (Semuıl Mors) ,1832'de bir Avrupa gezisinden dönerken vapurda, yol arkadaşlarının elektrikten bahsettiklerini duyarak kulak kabarttı. Elektrik vasıtasıyla uzaklara haber iletilebileceğini düşünüyordu. Morse, seyahat boyunca bu düşüncelerini gerçekleştirmek için krokiler çizdi, formüller yazdı. Amerika'ya dönünce New Haven'de küçük bir dükkâna kapanıp çalışmaya başladı. İlk telgraf düzeneğini 1834'te yapmayı başardı.

Fransız Nicolas Cugnot (Nikolis Josef Kunat), 23 Ekim 1769'da buhar kazanı ile çalışan " buharlı yük arabası" adını verdiği aracı çalıştırmıştır. İlk yapılan arabayla saatte 5 km yol katedebilmiştir.

Alexander Graham Bell (Aleksandır Gıraham Bel), asistanı Thomas Watson(-Tomas Vatsın) ile birlikte, sesi iletken teller üzerinden karşı tarafa göndererek konuşmayı sağlayacak bir düzenek geliştirmek için denemeler yapıyordu. 14 Şubat 1876'da bir patent başvurusu yapan Bell, telefon yapım ve satış hakkını elde ettikten sonra çalışan bir telefon yapmayı başardı. Bell ilk telefon görüşmesini yan odada bulunan asistanına " Bay Watson, buraya gelin. Sizinle görüşmek istiyorum" diyerek gerçekleştirdi.

Sanayi Devrimi ile birlikte oluşan ve ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasal vb. alanlarda uğradıkları değişiklikler ise sanayileşme olarak açıklanabilir. Sanayileşme; yeni üretim tekniklerinin üretime uygulanması, ürün kalitesinin yükseltilmesi, üretimin azalan maliyetlerle gerçekleştirilmesi ile ülkenin ekonomik, sosyal ve toplumsal alanlarda uğradığı değişiklikleri de kapsar. İnsan her zaman yaşamını kolaylaştırmak ve iyileştirmek istemiştir. Daha iyi bir araç yapabilir miyim? Bunu daha hızlı yapabilir miyim? Hayatımı kolaylaştırabilir miyim? Nitekim insanoğlu her dönem alet üretilip kullanabilmiştir. İlk aletler taş baltalar ve tahta mızraklar gibi temel ihtiyaçları karşılayan basit aletlerdi. Zaman geçtikçe insanlar gittikçe daha iyi araçlar geliştirdi. Bu anlamda sanayileşme, toplumda bilgi ve kültür seviyesinin yükselmesi ile bilimsel ve teknolojik gelişmelerle çok yakından ilgilidir. Günümüz dünyasında gelişmiş ekonomilerin aynı zamanda sanayileşmiş ülkeler olmaları, ekonomik gelişme ile sanayileşme arasında çok yakın bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bir ülke gelişmiş ise aynı zamanda da sanayileşmiş demektir.

1. Sanayileşme denilince ne anlıyorsunuz? Açıklayınız

2. Sanayileşmenin olumlu ve olumsuz sonuçları nelerdir? Açıklayınız

5. ÜNİTE : **SERMAYE VE EMEK (1595-1774) > 5.2. Osmanlı Devleti'nde Sanayileşme Çabaları**
Kavram : Sermaye
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	SERMAYENİN SÖMÜRGEÇİLİK İLE GÜÇLENMESİ	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Sermayenin yapısını ve dünyaya yayılma sürecini kavrayabilme.	

Yönerge: Metin ve görselden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

SERMAYENİN SÖMÜRGEÇİLİK İLE GÜÇLENMESİ

Sermaye:

Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların toplamıdır. Anamal, başmal, kapital, meta aynı anlamda kullanılmaktadır. Sermaye sahibine sermayedar denilmektedir.

Sermayeyi oluşturan mallar ve değerler:

- Üretim yapılan makineler ve teçhizat,
- Üretimin yapıldığı bina (fabrika, atölye, işletme veya tesisler)
- Banka hesaplarındaki para, altın, döviz gibi nakit karşılıklar ve paraya dönüştürülebilen tahvil, bono, hisse senedi gibi değerler
- Çalışanların mesleki yeterlilikleri
- Kişilerin sermaye malları üzerinde sahip oldukları mülkiyet hakkı

Görsel 1

İlkel dönemlerde üretime dönük faaliyetler yalnız emek ve doğal kaynaklarla yapıldığı için sermayenin ekonomideki ağırlığı sınırlıdır. Zamanla üretim araçları değişmiş, basit aletler yerini makineye ve modern teknolojiye bırakmıştır. Bütün bu dönüşümler sırasında sürekli artan bir sermaye ihtiyacı oluşmuştur.

Fransız tarihçi Fernand Braudel'e (Förnand Braudıl) göre Avrupa'nın ilk dünya-ekonomisi kıtanın kuzeyi ile güneyi arasında on birinci yüzyılda gelişmeye başlamıştır. Sermaye, Akdeniz ticareti ile İtalya'nın Venedik ve Cenova kentlerinde yoğunlaşmış ama asıl gücünü coğrafi keşifler ve sömürgecilik faaliyetleri sonucu elde etmiştir. Zenginleşen kişiler (burjuva) ticaretten kazandıkları paraları sanayi yatırımları için sermaye olarak kullanmışlar; fabrikalar, işletmeler ve bankalar kurmuşlardır. Bazıları ise ortaklıklarla veya bankalardan aldıkları kredilerle sermaye oluşturmuşlar, kurdukları fabrikalarla sanayi devrimi ile gelişen sürece dahil olmuşlardır.

Merkantilist politika izleyip hazinelerini altın gümüş gibi değerli madenlerle dolduran Portekiz, İspanya gibi devletler sahip oldukları sermayeleri çoğunlukla katıldıkları savaşlarda tüketmişlerdir.

Fransa sömürgeleri sayesinde sermayesini ve gücünü artırmıştır. Ekonomik gücün bütün araçlarını (ticaret, deniz aşırı nakliyat, sanayi ve finans) ilk defa merkezileştiren devlet önce Hollanda, ardından İngiltere olmuştur. İngiltere yatırımcılarına tam bir politik ve askerî destek veren ilk ülkedir. İngiltere açısından ekonomi ve politikanın bu şekilde çakışması, sermayenin sınırsız ölçüde serpilip gelişmesinin yolunu açmıştır.

Amerika Afrika ve Asya kıtalarında çok sayıda sömürgeye sahip olan İngiltere bununla yetinmemiş, I ve II. Afyon Savaşları'nı kazanarak Çin'i yarı sömürge haline getirmiş, 1838 Balta Limanı Ticaret Antlaşması ile Osmanlı Devleti'nden önemli ticari ayrıcalıklar elde etmiştir.

Sömürgeci ülke sermayelerinin hedefi hâline gelen Osmanlı Devleti siyasi destek elde etmek amacıyla aynı ayrıcalıkları kısa bir süre sonra diğer Avrupa devletlerine de tanımış, Osmanlı ülkesi Avrupa devletlerinin ucuz ham madde kaynağı ve açık pazarı hâline dönüşmüştür. Ülkedeki sermaye zaten azınlıkların ve yabancıların elindedir. Yaygınlaşan ve genişleyen kapitülasyonlar, sürüklenilen savaşlarla birlikte Osmanlı Devleti'nin millî sermayesini oluşturması ve sanayileşmesi şansı tümüyle ortadan kalkmıştır. 1854 yılından itibaren alınan dış borçlar ödenemeyecek kadar artmış, 1881 yılında Düyun-u Umumiye İdaresi kurulmuş, devletin vergi gelirlerinden bir bölümünün bu kuruma aktararak borçların ödenmesi yoluna gidilmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti'ni mali ve ekonomik olarak Avrupa devletlerinin denetimi altına sokmuştur.

Belçika'nın Kongo'yu sömürgeleştirmesi, sanayileşmesini tamamlayan ABD'nin savaş ile tehdit ederek Japonya pazarına girmesi, Rusya'nın Asya'da yayılma çabaları, Uzak Doğu'da Japonya'nın sömürgecilik faaliyetlerine girişmesi, siyasi birliğini geç tamamlayan Almanya ile İtalya'nın bu yarışa dahil olmalarıyla sermayeleri için kendilerine yeni pazarlar arayan devletler birbirleriyle yarışa girmişlerdir. Bu ise sömürgeci devletleri Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'na sürüklemiştir.

1. Yatırım yapmak isteyen kişiler sermayelerini hangi yollarla oluşturmaktadır?

.....

.....

.....

.....

2. Osmanlı Devleti'nde millî bir sermaye birikimi neden oluşamamıştır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

3. Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) öncesinde sömürgecilik faaliyetleri ile sermaye gücünü artıran devletler hangileridir? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

5. ÜNİTE	: SERMAYE VE EMEK>5.3. Ekonomiye Düzeltme Çabaları
Kavram	: Duyun-ı Umûmiye
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri	: Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	OSMANLI EKONOMİSİ ZORDA	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Genel Borçlar İdaresinin kurulma nedenlerini kavrayabilme.	

1.Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplandırınız.

OSMANLI EKONOMİSİ ZORDA

Görsel 1: Osmanlı Bankası'nın mimarı Alexandre Vallaury tarafından 1897'de inşa edilen ve kurumunun eski İstanbul'daki gücünü simgeleyen Düyun-ı Umumiye binası (bugünkü İstanbul Erkek Lisesi)

Görsel 2: Maliye Nazırı Agop Paşa'nın ısrarıyla Osmanlı Bankası ve Düyun-ı Umumiye tarafından düzenlenen ve "Osmaniye 1890" adıyla bilinen %4 faizli istikrazın 22 liralık (20 sterlin, 500 frank, 400 mark) tahvili

Uzun yıllardır alınan borçları ödeyemeyip zora giren Osmanlı Devleti, alacaklı devletlerle anlaşma masasına oturmuştur. Yapılan görüşmeler sonucunda Düyun-u Umumiye İdaresi'nin kurulmasını sağlayan ve Muharrem Kararnamesi olarak bilinen resmi anlaşma 20 Aralık 1881'de imzalandı. Düyun-u Umumiye, kelime anlamı olarak "Genel Borçlar" demektir. Düyun-u Umumiye İdaresi: İngiliz, Fransız, Alman, Avusturyalı, İtalyan ve Osmanlı temsilcilerinden oluşmaktaydı. Yöneticilerinin büyük bölümü yabancılardan oluşan bu yeni kurum, bir anlamda Osmanlı Devleti üzerinde söz sahibi olan "dış" bir yapılanma haline geldi. Buna göre Osmanlı'nın borcu yarı yarıya indiriliyordu. "Devlet içinde devlet" gibi güçlü bir konuma gelen bu yeni kurumun sayesinde Osmanlı Bankası hazineye avanslarını önemli ölçüde azaltarak ticari bankacılık faaliyetlerini geliştirebilmişti. Lozan Antlaşması ile Düyun-u Umumiye'nin denetim görevine son verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Osmanlı Devleti'nden kalan borcun son taksitini ise 1954 yılında ödeyerek bitirmiştir.

Bedri Gürsoy 100. Yılında Düyun-u Umumiye İdaresi Üzerinde Bir Değerlendirme İstanbul - 1984 <https://dergipark.org.tr/>
Erhan Afyoncu, "10 Soruda Osmanlı Borçları", Popüler Tarih Dergisi, Haziran 2001, s. Düzenlenmiştir.

1. Düyun-u Umumiye nedir? Tanımlayınız

.....

.....

.....

2. Düyun-u Umumiye neden kurulmuştur? Açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Düyun-u Umumiye hangi kararname ile kurulmuştur?

.....

.....

.....

2.Yönerge: *Düyun-u Umumiye (Genel Borçlar İdaresi) ile ilgili bir proje ödevi hazırlayacak olan Nazlı'nın ödevinde yer alan aşağıdaki kavram veya ifadelerden hangileri konunun kapsamının dışına çıkıldığına kanıt olarak gösterilebilir?*

☐ Kırım Savaşı	☐ Mali İflas	☐ Ekonomi
☐ Dış Borç	☐ 93 Harbi	☐ Tersane Konferansı
☐ Muharrem Kararnamesi	☐ Sanayi İnkılabı	☐ Sultan Abdülaziz
☐ Endüstriyel Üretim	☐ Rusya	☐ İngiliz
☐ Galata Bankerleri	☐ Manifaktürel Üretim	☐ Babiali Baskını
☐ Hüseyin Avni Paşa	☐ Kanunname-i Ticaret	☐ Osmanlı Bankası
☐ II. Abdülhamit	☐ İrad-ı Cedit	

6. ÜNİTE : XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT>6.1. Ulus Devlete Giden Süreçte Nüfus
Kavram : Asimilasyon
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	KADİM TÜRK YURDU DOĞU TÜRKİSTAN	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Asimilasyon politikasının ne anlama geldiğini kavrayabilme	

1.Yönerge: Metinden, şiirden ve görsellerden hareketle soruları cevaplandırınız.

Görsel 1:

AZAD OLSUN ARTIK DOĞU TÜRKİSTAN

Doğu Türkistan'a bir bakın hele,
Akan kanlar çağlayıp döndü sele.
Yeter Uygurların çektiği çile,
Bir sabah vaktinde ağarırken tan,
Azad olsun artık Doğu Türkistan.

Yapılan tüm işkenceler son bulsun,
Zindanda yatan Uygurlar hür olsun.
Uygur Türklerinin çilesi dolsun.
Bir sabah vaktinde ağarırken tan,
Azad olsun artık Doğu Türkistan.

Yusuf Tuna

Görsel 2: Uygurlara ait şehir, Doğu Türkistan

KADİM TÜRK YURDU, DOĞU TÜRKİSTAN

Günümüzde Türk nüfusunun yoğun olarak yaşadığı yerlerden biri olan Doğu Türkistan, gerek mevcut stratejik konumu gerekse yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile bulunduğu coğrafyada son derece büyük bir öneme sahiptir. Tarihî İpek Yolu rotası üzerinde bulunan Doğu Türkistan toprakları çok erken dönemlerden itibaren Asya kıtasında Doğu-Batı ticaretinin süregeldiği, bu sebeple halkların, kültürlerin, dillerin ve dinî inançların buluştuğu, iç içe geçtiği ve sürekli etkileşim içerisinde olduğu bir bölgede yer almıştır. Nüfusunun önemli bir kısmını bölgenin doğu kesiminde yaşayan Türklerin oluşturduğu Doğu Türkistan, Türk Milletinin ana yurdu olmasının yanı sıra sahip olduğu tarihi birikimi, köklü kültürel değerleri, coğrafi ve siyasi yapısı bakımından da kuşkusuz diğer medeniyetler için de önemli bir merkez konumundadır. Doğu Türkistan tarih boyunca büyük devletlerin özellikle de Çin'in hedefinde olmuştur. Çin hükümeti, Doğu Türkistan Müslümanlarını eritmek ve asimile edebilmek için karşılarındaki en büyük engel olan İslamiyet'e karşı adeta bir savaş açmıştır.

Evlerinden, çocuk ve eşlerinden, anne-babalarından, akraba ve arkadaşlarından, işlerinden, okullarından hâsılı en sevdiklerinden koparılan ve dört duvar arasına sıkıştırılan, dünyanın en ağır işkence ve mahrumiyetlerini yaşayan Doğu Türkistanlı soydaşlarımıza Ozan Yusuf Tuna'nın yukarıda iki kıtasına yer verdiğimiz şiirinde dile getirdiği üzere Çin yönetiminin uygulamış olduğu asimilasyon politikası yüzünden halkın ekonomik anlamda hakları elinden alınmış ve Türkler zor şartlarda çalışmaya mahkûm edilmiştir. Halk hürriyetini korumak için Çin devleti ile mücadeleye girişmiştir. Türk halkının baskı ve zulme karşı boyun eğmesi beklenmiştir. Doğu Türkistan halkının Çin zulmü karşısında göstermiş olduğu bu haklı duruş Çin hükûmeti tarafından kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Günümüzde Doğu Türkistan halkının zulüm ve baskılara karşı vermiş olduğu bu mücadele ne acıdır ki bağımsızlık mücadelesinden öte bir yaşam mücadelesine dönüşmüştür. Umutları, yarınları ellerinden alınan geride bıraktığı aile ve yakınlarıyla bağları koparılan soydaşlarımızla aynı gökyüzünün altında bulunmak ve onların acı ve ıstıraplarına, yürek yangınlarına, kalp kırıklıklarına uzaktan da olsa şahitlik etmek ise bizleri yaşadığımız çağın adaletten uzak düzeninde insanlığımızdan utandırmaya devam ediyor.

1. Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, kendi “asimilasyon” tanımınızı yapınız.

.....

.....

.....

2. Kültürel ve dinî açıdan Doğu Türkistan'da yaşanan durumu nasıl değerlendirirsiniz?

.....

.....

.....

3. Yukarıda iki kıtasına yer verilen “Azad Olsun Artık Doğu Türkistan” şiirinin teması nedir?

.....

.....

.....

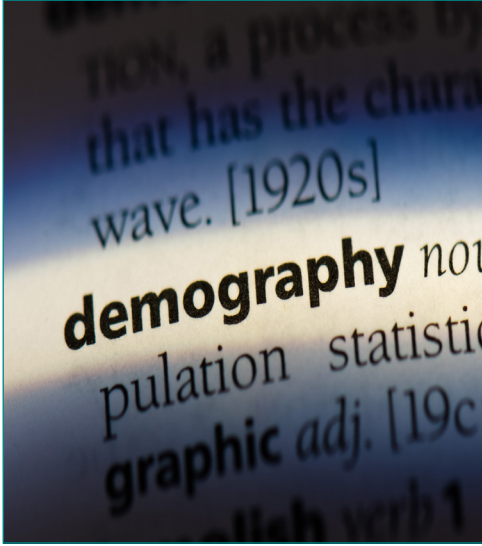

6. ÜNİTE : XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT > 6.1 Ulus Devlete Giden Süreçte Nüfus
Kavram : Demografi
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Kavrama Becerisi

Çalışmanın Adı	DEMOGRAFİK DEĞİŞİMLERDEN ULUS DEVLETLERE	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Demografi hareketlerinin Osmanlı toplum yapısındaki değişime olan katkısını kavrayabilme.	

Yönerge: Görsellerden ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

DEMOGRAFİK DEĞİŞİMLERDEN ULUS DEVLETLERE

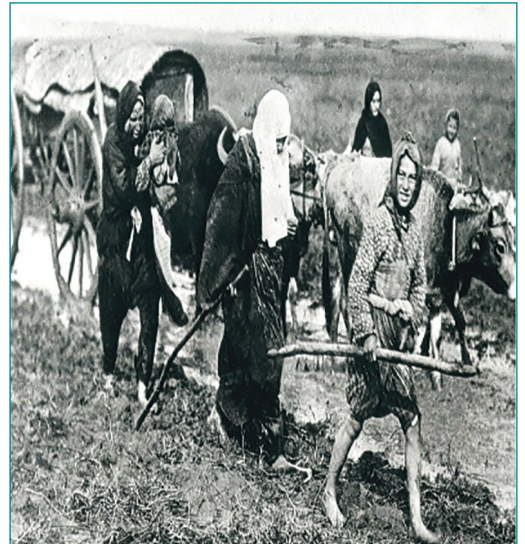
Görsel 1: Demografi

Demografi, sınırları belli bir coğrafyada bulunan nüfusun yapısını, özelliklerini ve değişimlerini inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır. Demografi, nüfusun doğumlar, ölümler, evlilikler gibi yönlerini inceler. Ayrıca ülkelere ve bölgelere göre nüfus dağılımları ve göç hareketleri gibi dinamikleri ele alır. Demografi, nüfus değişimleri ve bunların sonuçları ile ilgilenir:

- Nüfusun büyüklüğü (belli bir yerde ne kadar insan yaşıyor)
- Nüfus artışı ve azalması (zaman içinde bu yerde yaşayan insan sayısındaki değişim ne yönde oluyor)
- Nüfus süreçleri (doğumlar, ölümler, göçler ve evlilikler gibi temel olgularda değişim eğilimleri)
- Nüfus dağılımı (insanların yaşadıkları yerlere göre dağılımı, örneğin kırsal ve kentsel bölgelerde yaşayan nüfusun oranı)
- Nüfus yapısı (temel olarak yaş ve cinsiyete göre söz konusu nüfusun özellikleri. Ayrıca eğitim, gelir, meslek, aile, hane yapısı, vb. özellikleri)

Demografinin en önemli inceleme alanlarından olan göçlerin, Osmanlı toplum yapısında meydana getirdiği değişimin sonuçları Balkan Savaşları'ndan sonra görülmektedir.

Balkan Savaşları'nın Osmanlı Devleti'ne olan etkilerinin boyutları oldukça geniştir. Savaşın genel olarak ekonomik, siyasi ve askerî birçok etkileri yanında özellikle bu coğrafyada kaybedilen topraklardan Türkiye'ye gerçekleşen göçlerin büyük etki ve sonuçları olmuştur. Bu savaş her şeyden önce yüzyıllardır birlikte yaşayan Müslim ve Gayr-i Müslim vatandaşların bir arada yaşamalarını adeta imkânsız kılacak bir ortamı da beraberinde getirmiştir. Savaş başlar başlamaz başlayan kitlesel göçler, neredeyse bir yüzyıl devam etmiştir. Bu göçlerin hem terk edilen topraklar için hem de yerleşilen topraklar için büyük etkileri ve sonuçları bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi demografik etkilerdir. Sayısal olarak göçler bir coğrafyada bir azalma başka coğrafyada ise bir artma meydana getirebilmektedir. Bu göçler nüfus artışının ya da azalışının yanı sıra nüfusun yapısında da önemli değişiklikler meydana getirmektedir. Her şeyden önce gerek Balkan coğrafyasında gerekse Türkiye'de nüfusun homojenleşmesine önemli etkiler yaparak ulus-devlet yapısına uyum sağlayacak bir nüfus yapısının oluşmasında önemli rol oynayacaktır. Bu durum ise Cumhuriyetin "Türk Milleti" üst kimliği ile yeni ve güçlü bir millet vurgusu yapabilmesine imkân sağlayacak bir ortamı doğuracaktır.

Görsel 2: Balkan Göçleri

1. Balkan Savaşları sonrasında kaybedilen topraklardaki Rum nüfusu Osmanlı ülkesi dışında kalmıştır. Bu yoğun hareketlilik sonunda Osmanlı nüfusunun etnik ve dinî dağılımı şu şekildedir:

Dinî-etnik grup	1893	1907	1914	Net Artış 1893-1914
Müslüman	12.587.137	15.508.753	15.044.846	+ 2.457.709
Rum	2.332.191	2.852.812	1.792.206	- 539.985
Ermeni	1.001.465	1.120.748	1.294.831	+ 293.366
Yahudi	184.106	253.435	187.073	+ 2.967
Bulgar	817.735	761.530	14.908	- 802.827
Ecnebi	235.983	197.760	–	–
Diğer	230.045	189.592	186.152	- 43.893
Toplam	17.388.662	20.884.630	18.520.016	+ 1.131.354

a. 1893- 1914 yılları arasında en çok azal-
lan nüfus hangi millete aittir?

.....

.....

.....

b. Müslüman nüfusun Osmanlı toprakların-
da artmasının nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

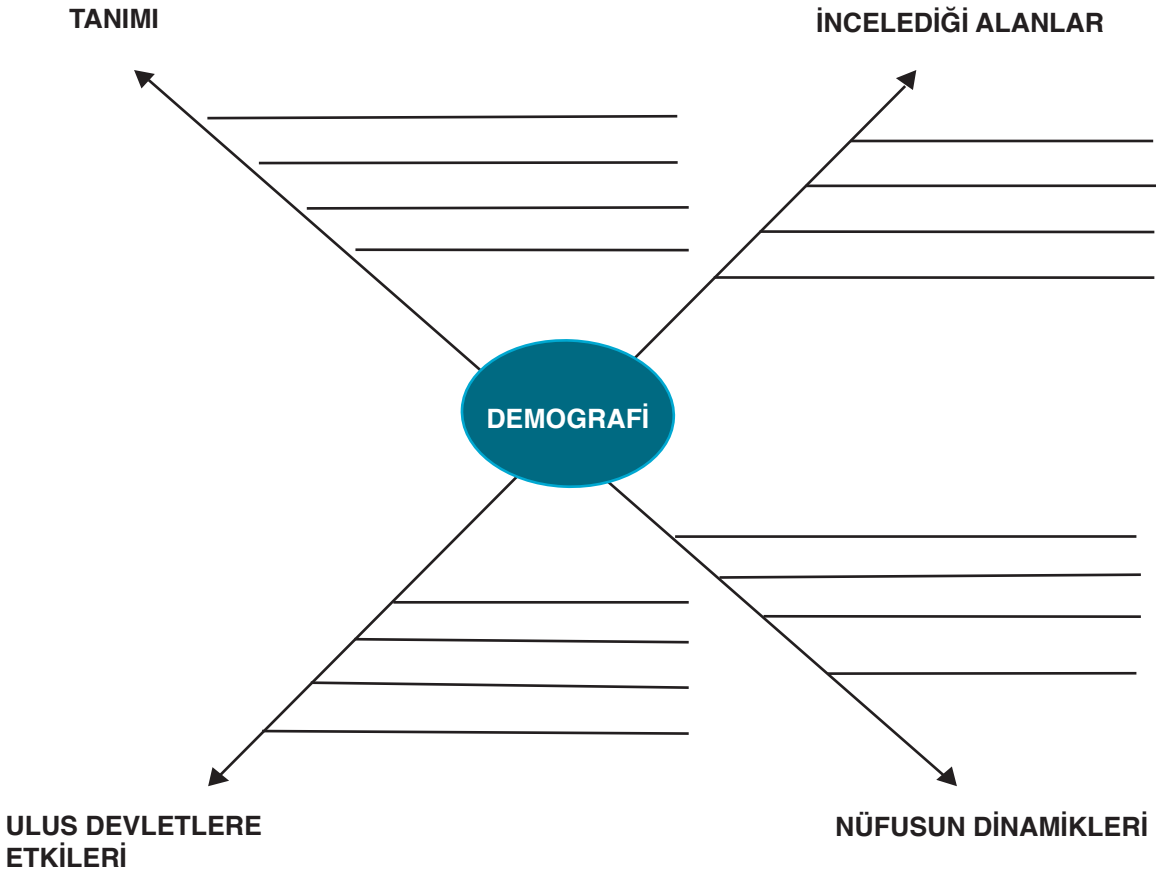
c. Etnik ve dinî yapısı farklı olan fakat Os-
manlı topraklarındaki nüfusu artan milletler
hangileridir?

.....

.....

.....

2. Demografi kavramı ile verilen örümcek ağı kavram haritasındaki ilgili boşlukları doldurunuz.

6. ÜNİTE : **XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT> 6.2. Modern Hayattaki Sosyal Değişim**
Kavram : Kültür Endüstrisi
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

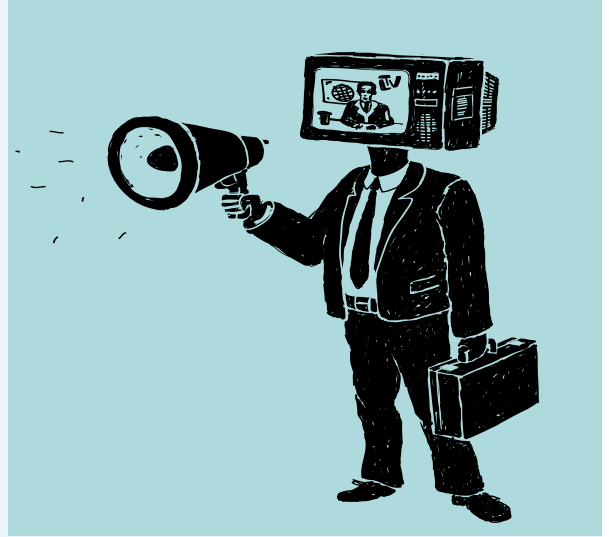
Çalışmanın Adı	KÜLTÜR ENDÜSTRİSİNİN KISKACINDA KÜLTÜR	🕒 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Kültür endüstrisi kavramının ortaya çıkışı ve günümüzdeki etkilerini yorumlayabilme.	

Yönerge: Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

KÜLTÜR ENDÜSTRİSİNİN KISKACINDA KÜLTÜR

Çevremize baktığımızda algılayabildiğimiz, kavrayabildiğimiz her şey kültürü oluşturmaktadır. İlk insanların yaptıkları eylemlerle başlayan kültür, karanlık dönemlerden günümüze kadar sürekli bir biçimde varlığını göstermektedir. Toplumlara kendilerine özgü kültürleri olduğu gibi halklar arasındaki ilişkiler, göçler, teknoloji ve biliminin gelişmesi gibi nedenlerden ötürü insanlığın ortak kültürleri de bulmaktadır. Spor, demokrasi, hukuk, bilim, teknoloji gibi.

Sanayi Devrimi sonrası, insanları tüketmeye teşvik eden popüler kültür ortaya çıkmıştır. Belirli bir dönem için geçerli olan hızlı üretilen ve hızlı tüketilen, kültürel öğelerin tamamı olarak tanımlanan popüler kültürün ortaya çıkardığı kültür endüstrisi; kendi ürünlerini ihtiyaç hâline getirerek topluma hayatın olmazsa olmazı olarak sunmuştur. “Kültür Endüstrisi” kavramını ilk kez, Nazi Almanya’sından kaçıp soluğu Amerika Birleşik Devletleri’nde alan iki Alman düşünür Theodor Adorno (Teodor Adorno) ve Max Horkheimer (Maks Horkhaymır), 1947 tarihli “Aydınlanmanın Diyalektiği” başlıklı çalışmalarında kullanmışlardır. Adorno, kültür endüstrisi kavramıyla kültürün de bir kapitalizm aracı gibi alınıp satıldığını açıklamaya çalışmıştır. Öyle ki sanayileşme ile toplumun en temel ayırt edici özelliklerinden olan kültür alınıp satılan bir ticaret ürünü hâline dönüşmüştür.

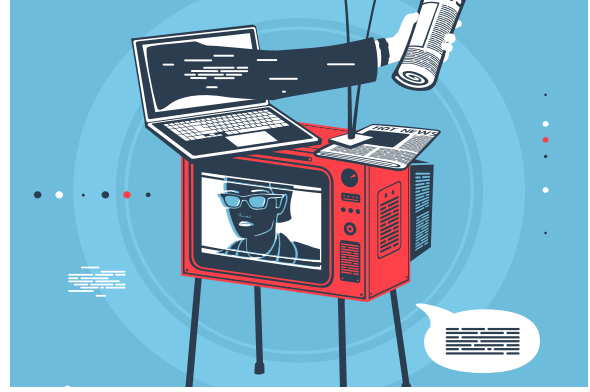

Görsel 1

Bireyler tüketerek var olur ve tüketim yaparken kurdukları etkileşimlerde kimlik kazanırlar. Kültür endüstrisi kavramı da bunun üzerine odaklanır, bireyi tüketime zorlamasa da bireyin tüketim yapmasını sağlayacak söylemler yaratır. Bu yapılırken de bireylere aslında ihtiyaçları olmayan şeyleri, bireylerin ihtiyacı gibi sunar ve bunların medya aracılığıyla topluma aktarılmasını sağlar. Kültür endüstrisi bunları yaparken televizyon programlarından, reklamlardan, sinemadan müzikten yararlanır. Bir konu hakkında görüş bildirenlerin söylemleri anında tüm dünya basınına yansıyabilmekte yaşanan gerilimler ve tartışmalar an be an kitle iletişim araçları sayesinde tüm dünyanın gözleri önünde izlenebilmektedir. Kitle iletişim araçlarının ‘aracı’ olma işlevi Adorno ve Horkheimer’in işaret ettiği gibi kültür endüstrisinin vazgeçilmez bir bileşenidir.

Kültür endüstrisinin sunduğu kitle iletişim araçları bireyler üzerinde toplumsal baskı mekanizmaları gibi davranmışlardır. Bu duruma en iyi örnek, Hitler’in propaganda aracı olarak radyoyu kullanmasını gösterebiliriz. Matbaanın Reform hareketlerine katkısını iyi bilen Naziler, radyoyu propaganda aracı olarak kullanarak, halk üzerinde etkili olmuşlardır.

Günümüzde, televizyon dizilerinde ve filmlerde seyircinin nasıl tepki vermesi gerektiği bile belirlenmiştir. Dizilerde, bazı repliklerden sonra konan gülme ya da şaşırma efektleri izleyiciyi o anlarda ne yapması gerektiği konusunda açıkça yönlendirmektedir. Görsellik, söylem ve müzik arasında kurulan ilişki de izleyici davranışlarını belirlemektedir. Duygusal anlarda diziye ya da filme eşlik eden müzikte görülen değişim de buna örnektir.

Görsel 2

1. Kültür endüstrisi kavramını açıklayınız.

2. Kültür endüstrisinin çıkış amacı nedir? Açıklayınız.

3. Kültür endüstrisinin günümüzdeki uygulama alanlarına bir örnek veriniz.

6. ÜNİTE : XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT > 6.2. Modern Hayattaki Sosyal Değişim
Kavram : Kamuoyu
Genel Beceriler : Bilgi ve İletişim Teknolojileri Becerisi
Alan Becerileri : Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Çalışmanın Adı	KAMUOYU OLUŞTURMA	⌚ 20 dk.
Çalışmanın Amacı	Kamuoyu oluşturma becerisi geliştirebilme.	

Yönerge: Verilen bilgilerden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

KAMUOYU OLUŞTURMA

Kamuoyu

- “Bir grup insanın ortaklaşa ilgisini çeken sorunlar hakkında belirli karar mekanizmalarını veya çeşitli toplumsal kesimleri harekete geçirmek amacıyla ifade edilen görüşleridir.”
Prof.Dr. Nejdet ATABEK
- “Belirli bir zamanda, belirli bir tartışmalı sorun karşısında, bu sorunla ilgilenen kişiler grubuna veya gruplarına hakim olan kanaattir.”
Prof.Dr. Münci KAPANI

1. METİN

MACAR MÜLTECİLERİ MESELESİNDE AVRUPA KAMUOYU

Fransa'da başlayan 1848 İhtilalleri bütün Avrupa'ya yayılmıştır. Avusturya'ya bağlı Macarlar bağımsız olmak için ayaklanmışlardır. Avusturya, isyanı Rusya'nın yardımıyla bastırmıştır. Rusya kendisine bağlı Polonyalıların isyanını da bastırmıştır. Bunun üzerine Macar ve Polonyalı milliyetçiler Osmanlı topraklarına sığınmışlardır. Avusturya ve Rusya cezalandırmak istediği sığınmacıların iadesini istemiş, mültecilerden bir kısmı din değiştirerek Osmanlı hizmetine girdiklerini ilan etmişlerdir. İade taleplerinin önünü almak için bu yola başvurulmuştur. Osmanlı Devleti din değiştirmeyenleri de teslim etmeyeceğini ilan etmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti'ni Avusturya ve Rusya ile savaşın eşiğine getirmiştir.

Osmanlı Devleti Avrupa kamuoyunu yönlendirmek için çalışmalarda bulunmuştur. Avrupa'da yayınlatıldığı bir rapor ile mültecileri merhamet ve insanlıktan doğan duygularla koruduğunu anlatmıştır. Bu sıralarda Padişah Abdülmecit'in “tâcımı ve tahtımı veririm, ama devletime sığınanları asla vermem” demeci Avrupa'da büyük yankı bulmuştur. İngiltere ve Fransa'da Osmanlı Devleti lehinde gösteriler yapılmıştır. Türklere sempatinin arttığı bu ortamda Londra'daki Osmanlı büyükelçisine sokakta rastlayan İngiliz gençlerinin elçilik makam arabasını atlarından çözecek Türk elçiliğine kadar kendilerinin çekmesi olayı bile yaşanmıştır. İngiltere ve Fransa Osmanlı Devleti'nin yanında olduğunu gösteren adımlar atmışlardır. Bunun üzerine Avusturya ve Rusya isteklerinden vazgeçip Osmanlı Devleti'nin şartlarını kabul etmek zorunda kalmışlardır.

Ali FUAT ÖRENÇ Osmanlı Tarihi (1789-1908)
s.141-142'den düzenlenmiştir.

2. METİN

MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN MİLLİ MÜCADELE LEHİNE KAMUOYU OLUŞTURMA ÇABALARI

19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a çıkan Mustafa Kemal Paşanın öncelikle ele aldığı konu, vatan bütünlüğünü ve milli bağımsızlığını kaybetme noktasına gelmiş olan Türk Milletini karşı karşıya kaldığı tehlikenin büyüklüğü konusunda uyarmak, dağılık, çekingen ve bölgesel olan kurtuluş çabalarını topyekûn bir Milli Mücadele hareketine yöneltmek olmuştur.

Kamuoyu oluşturmadaki en etkili aracın basın olduğunu bildiği için Anadolu'daki gazetelerle yakından ilgilenmiş, Sivas'ta İrade-i Milliye, Ankara'da Haki-miyet-i Milliye gazetesinin çıkartılmasını sağlamıştır.

İstanbul basınının Milli Mücadeleye destek vermesini sağlamak için Sivas Kongresini takip eden günlerde yoğun bir temas içine giren Mustafa Kemal Paşa, bazı gazetelerin başyazar ve muhabirleri ile telgraf yazışmaları yapmış, demeçler vermiş, Sivas ve Amasya'ya gelen muhabirlerle “mülakatlar” yapmıştır. Böylelikle İstanbul basınının ve kamuoyunun Milli Mücadele hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamıştır.

Mustafa Kemal Paşanın basınla kurduğu bu olumlu ilişki, Milli Mücadele lehine kamuoyu oluşturmada ve milletin Milli Mücadele'ye desteğinin sağlanmasında çok önemli yararlar sağlamıştır. Bu yolla Kuvay-ı Milliye ile millî hareketin amacı İstanbul, Anadolu hatta dünya kamuoyuna duyurulmuştur.

Okan Akandere, “Mustafa Kemal Paşanın Milli Mücadele Lehine Kamuoyu Oluşturma Çabaları” s.1-14'den düzenlenmiştir.

1. Osmanlı Devleti'nin Macar Mültecileri meselesinin istediği şekilde çözülmesi için Avrupa kamu oyunu etkilemeye yönelik yaptığı çalışmaların neler olduğunu ve bu çalışmaların nasıl sonuçlandığını yazınız.

2. Mustafa Kemal Paşa'nın milli mücadele lehine kamuoyu oluşturmak için hangi çalışmaları yaptığını belirtip elde ettiği sonucu yazınız.

3. Hayvan hakları, insan hakları, çevre kirliliği gibi herhangi bir konuda bir sorun belirleyiniz ve bu sorun hakkında hedefiniz doğrultusunda kamuoyu oluşturmak için günümüz teknolojik imkanlarını da göz önünde bulundurmak suretiyle yapılabilecek çalışmaları anlatınız.

Çalışma No.: 1

1. a) Barış
Zekâ ve incelik
Dış ilişkiler
Güç
Uluslararası politika
Güç dengesi
b) Diploması kavramını işaret etmektedir.
2. Diplomasının en temel amacı, devletler arası ilişkilerde ortaya çıkan sorunların barışçıl yöntemlerle ve müzakereler yoluyla çözülmesini sağlamaktır.
3. I. İnsani Diploması
II. Ara buluculuk Diploması
III. Kültürel Diploması

Çalışma No.: 2

1.

eşitlik-denklik

simetrik-aynen
yansımakarşılıklı
almak-vermek

2. Mütakabiliyet; iyilik, fayda veya ceza olarak bana ne yaparsan karşılığında onu görürsün anlayışını ifade eder, denilebilir.
- 3.

	Uyar	Uymaz
Bir devletin uluslararası hukuka aykırı olan eylemine karşı, hukuka aykırı olmayan yollarla cevap verilmesi.		X
Bir devletin diğer bir devlete karşı uluslararası hukuka aykırı olarak işlediği haksız eyleme karşı, bu eyleme maruz kalan devletin yine uluslararası hukuka aykırı bir eylem ile haksız eylemi yapan devlete cevap vermesi.		X
Bir devletin diğer devletin vatandaşlarına, mahkeme kararlarına veya herhangi bir davranış biçimine karşı tutumuna karşılık diğer devletin de aynı biçimde davranması.	X	

Çalışma No.: 3

1. Westphalia Barışı ile ortaya çıkan modern devlet; Orta Çağ'ın sonlarında ve Yeni Çağ'ın başlarında Avrupa'da feodalitenin çözülmesi ve kilisenin etkisinin kırılması sonucu meydana gelen siyasal iktidar yapısını ifade eden kavramdır. XV. ve XVI. yüzyıllarda görülmeye başlanan Modern devlet anlayışıyla birlikte, devlet iktidarının toplum kaynaklı olduğu ve meşruiyetinin de toplumda aranması gerektiği fikri işlenmeye başlanmıştır. Böylelikle siyasal iktidarın kaynağı dünyevileşmiş ve meşruiyeti de rasyonel esaslara yani topluma dayandırılmıştır. Ulus devletlerin temeli böylece atılmıştır.

2.

Özellikler	Geleneksel devlet	Modern devlet
1. Westphalia Barışı ile ortaya çıkmıştır.		✓
2. Meşruiyet kaynağı tanrısalıdır.	✓	
3. Meşruiyet kaynağı toplumsalıdır.		✓
4. Papalığın otoritesini kabul eder.	✓	
5. Kendi toprakları üzerinde egemen devletlerdir.		✓
6. Mutlak otorite krala aittir.		✓
7. Papa kralın mutlak otoritesini sınırlandırmaktadır.	✓	
8. Ulusal devlet anlayışının başlangıcıdır.		✓

3. Bahsedilen görkemli kapıyla girilen yeni dünyada, daha sonra modern devlet olarak nitelendirilecek olan, her biri kendi toprakları üzerinde egemen, belirli kurallara göre hareket eden, birbirine eşit, çok sayıda devletin oluşturduğu bir uluslararası sistemden söz edilmektedir.

Westphalia Barışı, ruhani güç olan Papa ve laik(seküler) güç olan İmparator ikiliğinin de önemli bir kırılma ve geçiş noktasını oluşturmuştur. Westphalia Barışı'nın tarihsel önemi, tam olarak, bu geçişte yatmaktadır: Eski Avrupa (Orta Çağ) düzeni sona ermiş ve yeni bir modern devlet düzeni ortaya çıkmıştır. Bu yeni düzen Hristiyan krallığı üzerine değil; toprak sınırlarıyla egemen ulus devletlerin varlığı üzerine kurulmuştur.

Çalışma No.: 4

Sağdan Sola

5. TOPLUMSÖZLEŞMESİ

7. SOSYALSÖZLEŞME

8. GELENEKSELDEVLET

9. MUTLAKMONARŞİ

13. NİCCOLOMACHİAVELLİ

16. JEANBODİN

Yukarıdan aşağıya

1. THOMASHOBBS

2. YENİÇAĞ

3. DEMOKRATİK

4. JEANJACQUESROUSSEAU

6. MODERNULUSDEVLET

10. EMMANUELSİEYÉS

11. JOHNLOCKE

12. KİLİSE

14. AYDINLANMA

15. FEODALİTE

Çalışma No.: 5

1. Sömürge imparatorlukları kuruldu.
Aztek, Maya, İnka, gibi yerli halklar sömürgeciler tarafından yok edildiler ve kültür varlıkları tamamen tahrip edildi.
Sömürülen ülkelerde Hristiyanlık yayıldı.
Sömürülen ülkelerin altın gümüş gibi madenlerinin Avrupa yoluyla Osmanlı pazarına girmesi enflasyona sebep oldu.
Avrupa kıtasından sömürülen ülkelere mikroplar ve hastalıklar yayıldı. Yerli halklar hastalıktan kırıldı. Keşfedilen yerlerden de dünyaya yeni hastalıklar yayıldı.
Köle ticareti yaygınlaştı ve yoğunlaştı.
Sömürülen ülkelerin içinde çatışmalar ve sömürgecilik yarışına dahil olan devletler arasında I ve II. Dünya Savaşları dahil olmak üzere uzun yıllar süren savaşlar yaşandı. Milyonlarca insan yaralandı, sakat kaldı ve hayatını kaybetti.
2. Kenya kurucu devlet başkanı bu sözü ile Afrika halklarının Avrupalılar tarafından kandırıldığını anlatmaktadır. Avrupalılar hiçbir maddi karşılık beklemediklerini, sadece Tanrı'nın sözünü anlatmaya geldiklerini söylemişler, Afrika halkları iyi niyetli olduğunu düşündükleri bu insanlara inanmışlar ama bir süre sonra sömürgeci güçlerin ellerindeki toprakları zorla aldıklarını ve onların arazilerinde köle olarak çalıştıklarını fark etmişlerdir. Bunu anladıklarında ise çok geç olmuştur. Ne arazileri kalmıştır ellerinde ne de özgürlükleri...

Çalışma No.: 6

1. Görsel 1: Haçlı Seferleri sırasında şövalyeler ve soylular Orta Doğu halkları ile etkileşime girmiş ve fikirler karşılıklı olarak yayılmaya başlamıştır.
Görsel 2: İstanbul'un Fethi ile Hristiyan bilim adamları ve sanatçılar kentten ayrılmış, çalışmalarını Avrupa'da sürdürmüşlerdir.
Görsel 3: Kâğıt ve matbaanın yaygın olarak kullanılması yeni buluş ve düşüncelerin ortaya çıkmasına, okuma-yazma oranının, bilim ve kültürün artmasına neden olmuştur.
Görsel 4: Coğrafi Keşifler ile Avrupa ekonomisinde gelişmeler yaşanmış, kilise ve din adamlarının inanç ve düşünce üzerindeki baskıları azalmıştı.
2. İtalya başta olmak üzere daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde, bilim ve sanatta yeniden oluşumların başlaması, deneysel düşüncenin canlanması ve hümanizmin ön plana çıkması dönemidir, denilebilir.
3. Raphael'in "Atina Okulu" tablosu, o dönemde resim sanatının yanı sıra heykel ve mimari alanında da son derece önemli gelişmelerin yaşandığını göstermektedir. Eğitime, özellikle din ayrımı yapmaksızın bilime verilen önem dolayısıyla bilim insanları resmedilmiş, insana verilen önem ortaya konmuştur.

Çalışma No.: 7

1. B
2. İ
3. E
4. F
5. G
6. D
7. A
8. H
9. C

Çalışma No.: 8

1. Şehirlerde yaşar ve şehirlerin gelişimindeki rolleri büyüktür. Ticaretle uğraşarak servetine servet katar. Sanat ve kültür eserlerine önem verir. Aristokrasinin topraklarının satın alarak toplumdaki konumunu güçlendirmeye çalışır. Zaman içinde siyasi gücünü artırır. 1789 Fransız İhtilali'nin çıkmasında etkili olan bir sınıftır. Coğrafi keşifler, sömürgecilik, sanayi devrimi ile çok zenginleşir, krallara bile borç verecek maddi güce ulaşır. Modern zamanlardaki anlamıyla genellikle bir tüccar, bankacı, toprak, mal veya üretim araçlarına sahip, alım satım zincirinde aracılık yapan, toplumun ihtiyaç duyduğu ürünleri, işçi çalıştırarak üreten kişilerdir. Bugün ise şirket yöneticileri, mühendis, doktor, hukukçu, akademisyen (öğretmen) finans uzmanı gibi meslek dallarıyla uzmanlaşan kişileri ifade eden bir sınıftır.
2. Ortaya çıktığı zamanlarda kentte yaşayan ve ticaretle zenginleşen bir sınıfı ifade etmektedir. Servetiyle soyluların topraklarına sahip olmuş, siyasi haklar elde etmenin mücadelesini vermiştir. Zamanla uzak ülkelerle ticaret yürüten, bankacılık yapan, fabrikalar kuran, alım satım zincirinde aracılık yapan, şehirlerde lüks hayat yaşayan bir sınıftaki insanların karşılığı olarak kullanılmıştır. Bugün ise şirket yöneticisi, mühendis, doktor, hukukçu, akademisyen (öğretmen), finans uzmanı gibi meslek dallarıyla uzmanlaşan kişileri ifade etmektedir.

Çalışma No.: 9

1. Merkantilizm; Coğrafi keşifler, Rönesans, Reform ve ulus devletçilik anlayışının yarattığı yeni dünya düzeninin ekonomiyi yansımasıdır. 16 ve 17. yüzyıllarla 18. yüzyılın başlarına kadar Avrupa'da uygulanan bu politikada ülkenin refahı sahip olduğu altın ve gümüş gibi değerli madenlere bağlıdır.
2. -Devletçilik
-Müdahalecilik
-Maddecilik
-Kolonizasyon (Sömürge).
3. Avrupalı devletlerin coğrafi keşifleri amaçlamasının temel nedenlerinden biri büyük ticaret yollarının çoğunlukla Müslümanların elinde olmasıdır. Coğrafi keşifler kendini batıya sıkıştırılmış hissedilen Avrupalı devletlerin Atlantik okyanusunda bir çare aramasıdır. Oysa Osmanlı'nın o dönemde böyle bir endişesi bulunmamaktaydı zira İpek ve Baharat yolu gibi büyük ticaret yolları kendi topraklarından geçmekteydi. Sömürgeci devletlerin değerli madenlerden sonra ikinci odak noktası olan tütün, pamuk, şeker gibi malzemeler zaten Osmanlı topraklarında yetişmekteydi. Merkantilist Avrupalı devletlerin aksine Osmanlı'da devlet değil birey önemli olduğu için bu ekonomik sistem uygulama alanı bulmamıştır.

Çalışma No.: 10

1. İltizam, Osmanlılar 'da devlete ait vergi gelirinin özel bir şahsa verilmesini ifade eden bir terimdir. Osmanlı'da uygulanmış olan bir vergi sistemidir. Bu sistem ile devlete ait olan gelirlerin bir bölümü belli bir bedel karşılığında kişilere verildi. Bu sistemin amacı ise vergi toplama işini kişilere vermek ve bu yolla daha fazla gelir elde etmektir.
2. Osmanlı toprak sisteminde açık artırma usulüyle, belirli eyaletleri (Özellikle merkezden uzak olanları) kiraya vermeye iltizam, iltizam sahibi olan kişiye de mültezim denirdi. Devlet adına vergi toplamaya yetkili kişidir. Bu yolla elde edilen para doğrudan devlet kasasına giderdi. Belli bir ücreti yılın başında devlete verirlerdi ve yılsonuna kadar topladıkları paralar mültezimlere kalırdı. Eğer zarar ederlerse zararlarını devlet karşılardı. İltizam usulü kiraya verilen eyaletlerde çalışan devlet görevlilerin maaşını devlet karşılardı. Köylülerden alınan vergiyi toplamakla birlikte politik olarak yerel yönetimle devlet yönetimi arasında bir aracı kuruluş oluşturdu. Gerek duyulduğunda politik ve ekonomik güç olarak devlete yardım da bulunurdu.

Çalışma No.: 11

1. a) İngiltere, Rusya, Avusturya ve Fransa olabilir.
b) Osmanlı topraklarının ekonomik potansiyelinin yanında Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarını birbirine bağlayan kara ve deniz yollarına hâkim olması olabilir.

Batılı Devletler Açısından	
Sebep	Etki
Osmanlı Devleti'ni ekonomik ve siyasi nüfuz ve hüküm altına almak. Osmanlı Devleti'ni önce Avrupa'dan, sonra da Anadolu'dan atmak istemeleridir.	Osmanlı Devleti daha fazla dayanamayarak kendisini savunamayacak hâle gelmiş ve parçalanmaya başlamıştır.

Osmanlı Devleti Açısından	
Sebep	Etki
Osmanlı Devleti daha fazla dayanamayarak kendisini savunamayacak hâle gelmiş ve parçalanmaya başlamıştır.	İmparatorluğu hızlı bir çöküşe itmiştir. Osmanlı topraklarında yaşayan birçok millet büyük devletlerin desteğiyle bağımsızlık elde ederek kendi devletlerini kurmuştur. Mustafa Kemal Paşa önderliğinde millî mücadele başlatılmış, Ulusal Kurtuluş Savaşı kazanılmış, Anadolu Türk yurdu olarak kalmıştır.

3. Türkiye'nin uluslararası alanda yaşadığı sorunlar büyük ölçüde "Şark Meselesi"nin günümüze dek sürmüş olan etkileridir, denilebilir.

Çalışma No.: 12

1. Bu tarihte İtalyan ve özellikle Alman siyasi birliğinin kurulmuş olması Rusları da Slav birliğinin kurulması konusunda cesaretlendirmiş ve heveslendirmiş olabilir. Güçlü bir Hristiyan devlet olan Almanya ile mücadele etmektense hasta adam olarak gördükleri Müslüman Osmanlı'ya yönelerek Panslavist politikalarını zafere ulaştırmak istemişlerdir, denilebilir.

2. Sırp, Hırvat, Sloven Krallığı, Bulgar Krallığı, Rumeli ve Makedonya, Romanya Krallığı, Rodos, Girit, Kıbrıs ve diğer Ege adaları, İstanbul ve Boğazlar gibi cevaplar verilebilir.
3. Panslavizm'in Ortodoksluğu savunması Katolik Ortodokslar için güvensizlik nedeni olabilir. Bunun yanı sıra Rus olmayan Slavların bu politika ile Ruslaştırılmak istenmesi ihtimali de risk unsuru taşımaktadır, denilebilir.

Çalışma No.: 13

1. İttifak kelime anlamı olarak uyuşma, bağlaşma anlamlarına gelir. Günümüzde de yaygın olarak kullanılan bu kelime siyasi, ekonomik, askerî iş birliği yapmak şeklinde kullanılmıştır.
2. Herhangi bir ittifak içinde olan devletlere müttefik denmiştir. Tarih içinde devletlerin ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar ortak çıkarları doğrultusunda bir ittifak içinde olmaları yalnızlık politikası izlemelerinden daha önemli olmuştur. Örneğin 1. ve 2. Dünya Savaşlarında olduğu gibi müttefikler birbirlerini askerî ve ekonomik olarak destekleyerek savaştan galip çıkmayı amaçlamışlardır.
3. Kartpostallarda Osmanlı Devleti'nin askerî olarak yeterince güçlü olmadığı müttefiklerinin onun elinden tutarak destek oldukları çıkarımına ulaşılabilir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin bayrak taşıması onun bu savaşa sömürgeci devletlerden farklı bir amaçla girdiğini göstermektedir.

Çalışma No.: 14**1. Yönerge:**

1. Kilit devlet İtalya'dır. İtilaf devletleri Rusya Amerika Birleşik Devletleri Fransa Britanya İmparatorluğu Sırbistan İttifak devletleri ise Alman İmparatorluğu Avusturya - Macaristan İmparatorluğu Osmanlı İmparatorluğu Bulgaristan Krallığı
2. Birinci Dünya Savaşı, 1914 yılında Avrupa'da başlamış, ancak dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin katılması ve diğer kıtalardaki sömürgelere de yayılması nedeniyle "Dünya Savaşı" olarak adlandırılmıştır.

2. Yönerge:

İngiltere ve Almanya arasındaki ekonomik alanda rekabet, Hammade ile sömürge arayışı, Silahlanma yarışının hız kazanması, Fransız ihtilallerinin milliyetçilik akımı, Fransızların Alsas-Loren kömür yatakları bölgesini Almanya'dan geri almak isteği, Devletlerarası bloklaşma, Avusturya ve Rusya'nın Balkanlardaki çıkar çatışmaları, Siyasi birliği geç tamamlanan Almanya ve İtalya'nın siyasi dengelerin değiştirilmesi

Çalışma No.: 15

1. a) Halkın yönetimin haksızlığına uğradığını, yönetimin yasaları çiğnediğini ve toplumsal adaletsizlik yaşandığını düşündüğü durumlarda gerçekleşmektedir.
b) Mevcut düzene karşı yapılır.
c) İhtilalin öznesi halktır, yapılan geniş ölçekteki halk hareketidir.
d) Meşru olmayan yöntemlerle kuvvet kullanarak gerçekleşir.
e) Bazı ihtilaller bir ülke sınırları içinde gerçekleşse de bütün dünya milletlerinin geleceği üzerinde kalıcı bir etki oluşturalırlar.

2. Bir devletin meşru düzenini, yürürlükteki siyasi yapısını ortadan kaldırmak için bu konudaki yasal kuralları çiğneyerek zor ve şiddet kullanılarak yapılan geniş bir halk hareketidir, denilebilir.
3. İhtilal yapanlar halk egemenliğine dayalı, toplumsal eşitliğin ve adaletin olduğu bir yönetim istemektedirler.

Çalışma No.: 16

1. Yağız, Sertaç ve Yasemin tarafından inkılap hareketinin gerekçesi ifade edilmiştir. Bu öğrencilerin aktardıkları bilgilere göre toplumun gerçekleri inkılap hareketinin temelini oluşturur. İnkılap toplumsal ihtiyaçlardan doğar. Toplumun hastalık derecesine ulaşmış sorunlarına çare bulmak amacıyla yapılır. İktidarın bozulması ve zayıflaması da inkılap için gerektirir ve inkılap iktidarın yenileşmesini ve kuvvetlenmesini sağlayabilir, denilebilir.
2. Ünal, inkılabı için için gelişen oldukça uzun bir sürecin eseri olarak gördüğü için düşünsel evreyi; Sema, siyasal, sosyal ve ekonomik yapıyı kısa bir süre içinde değiştirme amacının başarıya ulaşmasını dile getirdiği için aksiyon yani ihtilal evresini dile getirmiştir. Duygu, inkılapla kurulan yeni düzenin beraberinde yeni bir hukuk düzeninin de kuruluşunu sağlaması yönüyle yıkılan düzeninin yerine yenisini kurma evresini dile getirmiştir.
3. İnkılap hareketi toplumun her yönden ilerlemesini, daha güzele, daha iyiye, daha doğruya ulaşmasını sağlamalıdır, denilebilir.

Çalışma No.: 17**1. Günlük Hayatta Kullandığınız Anlam****Olası Cevaplar**

- Siyasi görüşler ve inançlara karşılık olarak kullanıyorum.
- İnsanların hayatlarını yönlendiren düşünceleri ifade eder.
- Ekonomik ve siyasi hayattaki her şeyi ifade ediyor.
- Her gün kullanmama rağmen tanımlayamıyorum.

• Sen çok ideolojik bakıyorsun konuya diye nitelendirdiğim arkadaşlarım oluyor. Sanırım siyasi görüşlere karşılık olarak kullanıyorum.

Gerçek Anlam

• İdeoloji; siyasi ya da toplumsal bir öğreti (ilke, kuram) meydana getiren, siyasi ve toplumsal eylemi yönlendiren düşünce, inanç ve görüşler sistemidir.

• İdeoloji; bir topluma, bir döneme ya da toplumsal bir sınıfa özgü inançlar bütününe; bir toplumsal durumu yansıtan düşünceler sistemine verilen isimdir.

2. İdeoloji kavramını ortaya çıkaran sebepler:

• Geleneksel aristokratik toplumda burjuvazinin feodalizme karşı bir mücadele içinde olması.

• XVIII. yüzyılda Aydınlanma Çağı'nın başlaması ile toplumsal, ekonomik ve siyasi ihtiyaçların artması.

• Bireysel görüşlerin giderek özgürleşmesi ve çeşitlenmesi.

• Aydınlanma Çağı'nın kültürel ve felsefi ortamı içerisinde aklı savunmak ve ilerici olmayan tüm düşünceleri eleştirmek.

• Sanayi Devrimine eşlik eden sosyal, siyasi ve entelektüel yapıda meydana gelen toplumsal çalkantıların ortaya çıkması.

3. İdeoloji sadece bireyin teori dünyasıyla ilgili değildir. İdeolojiler çok zaman insanların ve toplumların pratik hayatına da yön vermişlerdir. Bunu en iyi açıklayan olgu Marksizm'in ideoloji kavramına yüklediği anlam ve bunun pratikteki yansımalarıdır. Marksist felsefe bu düşünce tarihinde bu kavramın sistemleştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli bir role

sahiptir. Marx ideolojiyi soyut felsefi bir düşünme faaliyeti olmaktan kurtarmış; onu ekonomi, politika, toplum ve tarihle iç içe getirmiştir. Yani Marksizmle birlikte bu kavram kendi uygulanabilirlik imkanına kavuşmuştur.

Çalışma No.: 18

1. Tanzimat, "düzenlemek, sıraya koymak, ıslah etmek" anlamındaki tanzim kelimesinin çoğuludur ve "mülki idareyi ıslah ve yeniden organize etme" manasında kullanılır.

2.

HAKLAR	İDARİ	AS-KERÎ	HUKUKİ	EKO-NO-MİK
Herkes gelirin göre vergi ödeyecek.				✓
Can, namus ve mal güvenliği sağlanacak	✓			
Vatandaşlar seçme-seçilme hakkına sahip olacak.				
Özel mülkiyet hakkı tanınacak	✓			
Gayrimüslimlere memur olma hakkı verilecek.				
Kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak.			✓	
Askerlik 5 yıl olarak belirlenecek.				
Herkes kanun önünde eşit sayılacak.			✓	

Çalışma No.: 19

Güçlü Yönleri: Yenilik taraftarı çok sayıda üst düzey devlet adamının bulunması. III. Selim'in yenilikçi bir padişah olması. Rus ve Avusturya savaşları sırasında Osmanlı ordusunun zayıf durumda olduğunun anlaşılması ve orduda ıslahat yapılmasının bir zorunluluk olduğunun anlaşılması. Çok sayıda devlet adamının görüşüne başvurulmuş olması.

Ordunun masraflarını karşılamak için gerekli olan bir hazine oluşturulup gelir kaynakları belirlenmesi. Sadece orduda yapılan iyileştirmelerle sınırlı kalmayıp eğitim, kültür, ekonomi ve yönetim alanında da yeniliklerin yapılması.

Zayıf Yönleri: Bazı üst düzey devlet adamlarının bu reform sürecinden dışlanmaları ve yeniliklere muhalefet etmeye başlamaları. Asker sayısının çoğalmasıyla birlikte halkın vergi yükünün artması. Yenicerilerin yeni kurulan bu orduyu kendi ocakları için bir tehdit olarak görmeleri. Batıdan alınan yeniliklere yönelik halkın sahip olduğu olumsuz ön yargılar ve çıkarları zarar görenlerin bu ön yargıları harekete geçirmek için propaganda yapmaları (Frenk usullerine karşı olduklarını söylemek gibi).

Fırsatlar: Osmanlı Devleti kötü gidişini durdurabilir, halkın sorunlarını azaltabilir, dağılma dönemine girmeyebilirdi.

Tehditler: Düzenlemelerden dolayı rahatları bozulanlar, gözden düşen devlet adamları, yapılan yenilikleri dine aykırı olarak değerlendirenler, ağır vergi yükü altında ezilenler Nizam-ı Cedit için her zaman bir tehdit oluşturmuştur. Yenilikleri kötüleyebilirler, karşı olanların sayısını artırabilir hatta destek buldukları takdirde yenilikleri önlemek için ayaklanabilirlerdi. Sonuçta; yenilik karşıtları ayaklanmışlar, Kabakçı Mustafa isyanı ile bu dönem sona ermiştir.

Çalışma No.: 20

- Olası Cevaplar:
 - Görsel 1: Sadece hükümdarın otoritesinin var olduğu bir yönetim şeklini sembolize etmektedir.
 - Görsel 2: Hükümdarın otoritesinin anayasa ve parlamento ile sınırlı olduğu bir yönetim biçimini sembolize etmektedir.
- Osmanlı siyasi sisteminde özgürlüklere yer verilmesi, anayasalı bir rejime geçilmesi yanında padişah otoritesini sınırlayacak ve yürütmeyi denetleyecek bir meclis kurulması gerekli olduğunu düşünen Genç Osmanlılar Batı'daki anayasal hareketleri incelemiş ve ilerlemeyi parlamenter sistemde görmüşlerdir. Batılılaşma hareketlerinin bir sonucu olarak meşrutiyyetin uygulanmasında rol oynamışlardır.
- Hükümdarın yetkilerinin anayasa ve parlamento ile sınırlandırılmasını öngörmesi nedeniyle daha demokratiktir, denilebilir.

Çalışma No.: 21

- Kanun-i Esasi, temel kanun ya da anayasa anlamına gelmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk ve son anayasasıdır. 23 Aralık 1876'da II. Abdülhamid tarafından ilan edilmiş yine II. Abdülhamid Dönemi'nde 1878'te askıya alınmış 1908'de tekrar yürürlüğe konulmuştur.
- Kanun-i Esasi, halkın temsilcilerinden oluşan kurucu bir meclis tarafından değil padişahın iradesiyle meydana getirilmiş bir kurul tarafından hazırlandığından ferman niteliği taşıyan bir anayasa özelliği göstermektedir. Anayasada bağımsız bir yasama organından ziyade padişahın iradesine bağlı bir yasama öngörülmektedir. Yürütme yetkisinin kullanılması bakımından da her türlü kararın alınabilmesi için padişahın onayı aranmaktadır. Buna karşılık yasama organının yürütme üzerindeki denetim araçları oldukça sınırlı ve işlevsiz kalmaktadır. Ayrıca yasama yetkisi Meclis-i Ayan ve Meclis-i Mebusan'a ait olmakla birlikte padişahın yasamanın her safhasında etkili olduğu görülmektedir. Temsili ve seçilmiş organ niteliğindeki Meclis-i Mebusan'ın yasama yetkileri oldukça kısıtlanmıştır. Her durumda padişah hem yürütmenin hem de yasamanın üstünde bir güç olarak düzenlenmiştir. Padişaha birçok yetki verilmiş olmasına karşın padişahın kutsal ve sorumsuz olduğu kabul edilmiştir. Aynı zamanda padişahın isteği üzerine hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuş bir anayasa olduğundan bir ferman niteliği taşıdığı söylenebilir. Uygulama aşamasında padişahın yetkilerini kısıtlayıcı unsurların az olması da bu durumun nedenleri arasında sayılabilir.
- Osmanlı Devleti'ndeki anayasacılık ve demokrasi hareketlerinin itici gücünü aydın bir kesim oluşturmuştur. Batıdaki burjuvazi, siyasi iktidarı sınırlandırmak amacıyla anayasacılık hareketini desteklerken Osmanlı'nın aydın bürokrasisi devleti çöküştürmek amacıyla harekete geçmiştir. Dolayısıyla anayasacılığın Osmanlı topraklarındaki seyrini toplumsal ve kültürel gerçeklikler uyarınca farklılık arz etmiştir. Osmanlı toplumundaki sınıfsız yapı ve imparatorluk kültürü anayasacılık hareketlerinin devletin sınırlandırılması ve temel hakların güvence altına alınması amacını taşımaktan ziyade devletçilik ideali ve devleti yeniden inşa etmek amacını taşımıştır. Osmanlı Devleti'ndeki anayasacılık çalışmalarının itici gücü hiç bir zaman halk olmamıştır. Avrupa'da ise halk yenilik hareketlerinde öncü güç olmuş ve yöneten kesime her türlü anayasal hakkın verilmesi için baskı unsuru olmuştur. Osmanlı Devleti'nde ise anayasacılık faaliyetlerinin öncü unsuru yöneten ve aydın kesim olmuştur. Bu durum ise Osmanlı Devleti'nde demokratikleşmenin hızını ve başarısını düşürmüştür.

Çalışma No.: 22

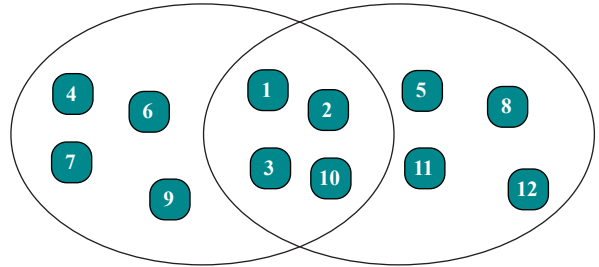
1. Yönerge:

- Avrupalı devletlerin iç işlerimize karışmasını önlemektir.
- Islahat Fermanı ile Batılı ülkelere ve gayrimüslimlere verilen imtiyazlar, Osmanlı'nın parçalanma ve çöküş sürecini hızlandırmıştır.

2. Yönerge:

Islahat Fermanı

Tanzimat Fermanı

Çalışma No.: 23

- Sanayileşme; yeni üretim tekniklerinin üretime uygulanması, ürün kalitesinin yükseltilmesi, üretimin azalan maliyetlerle gerçekleştirilmesi ile ülkenin ekonomik, sosyal ve toplumsal alanlarda uğradığı değişikliklerin tamamıdır.
- Sanayileşme ile seri ve hızlı üretime geçildi, ticari faaliyetler gelişti ve yeni iş alanları ortaya çıktı. Bununla birlikte tarımda makineleşme ile tarımsal verim arttı ve daha fazla toprakta tarım yapılmaya başlandı. Böylece üretilen ürünlerin fiyatı düştü. Üretilen teknolojiyle iletişim ve tıp alanlarında önemli gelişmeler yaşandı. Sanayileşmenin olumsuz etkileri arasında ise, çevre (Hava, su, toprak) kirliliğinin artması sonucu sağlık sorunlarının artmasını, makine gücüne geçilmekle birlikte istihdam azalması, iç ve dış göçlerin yaşanmasını söyleyebiliriz. Sanayileşme sürecinde düzenli planlama yapamayan ülkeler çarpık kentleşmenin başlaması ile birçok altyapı sorunları ile karşı karşıya kalmıştır.

Çalışma No.: 24

- Ticaretten sağladıkları kârlarla Sahip oldukları para, altın, döviz gibi nakit karşılıklar, paraya dönüştürülebilen tahvil, bono, hisse senedi gibi değerler ve menkul(taşınabilir) ve gayrimenkul(taşınamaz) malların satılması sonucu elde edilen gelirlerle. Bankalardan aldıkları kredilerle Ortak ve hissedarların şirkete kattıkları sermaye ile
- 1838 Balta Limanı Ticaret Antlaşması ile İngiltere'ye tanınan geniş ayrıcalıklar kısa bir süre sonra diğer Avrupa devletlerine de tanınmış. Osmanlı ülkesi sadece ham madde satan ve sanayileşmiş ülkelere gelen mamul malların satıldığı bir açık pazar hâline dönüşmüştür. Yerli üretici bu rekabete karşı koyamadığından işletmesini büyütülebilecek sermaye sahibi olamamıştır. Türk ve Müslüman ahalî savaşlardan dolayı ticarete yönelmemiş, ülkedeki sermaye azınlıkların ve yabancılardan elde toplanmıştır. Alınan dış borçların vadesi gelince ödenememesi ile alacaklı devletlerin mali denetimine giren Osmanlı Devleti'nin ülkesinde milli bir sermaye oluşturma imkanı bulamamıştır.
- Portekiz, İspanya, Fransa, Hollanda, İngiltere, Belçika, ABD, Japonya, Rusya

Çalışma No.: 25

1. Yönerge:

1. Düyun-u Umumiye Osmanlı genel borçlarına ve bunların ödenmesi için kurulan teşkilâta verilen isimdir. Sözcük anlamı Genel Borçlar anlamına gelir.
2. Düyun-u Umumiye Osmanlı Devleti dış borçlarını ödemekte sıkıntı çektiği için Osmanlı ekonomisini kontrol altında tutmak için kurulmuştur.
3. Muharrem kararnamesi, Osmanlı Devletinin ödeyemediği iç ve dış borçlarını düzenlemek amacıyla, alacaklıların talepleri doğrultusunda şekillendirilerek 20 Aralık 1881 tarihinde açıklanan mali kararlardır.

2. Yönerge:

İradı-Cedit - Hüseyin Avni Paşa - Babıali Baskını- Sultan Abdülaziz- Kanunname-i Ticaret -Tersane Konferansı

Çalışma No.: 26

1. TDK'ya göre asimilasyon kelimesinin anlamı şu şekildedir: Farklı kökenden gelen azınlıkları veya etnik grupları, bunların kültür birikimlerini, kimliklerini baskın doku ve yapı içinde eriterek yok etme demektir. Devlet tarafından bir bölgedeki insanların etnik kimliklerini yok etmek, değiştirmek amacını taşıyan politika, asimilasyon politikası olarak adlandırılmaktadır.
2. Doğu Türkistan'da Uygur Türklerine yönelik olarak dini baskılar başta olmak üzere uygulanan asimilasyon politikaları insanlık dışıdır. İnsan hakları ihlalidir
3. Ozan Yusuf Tuna'nın iki kitabına yer verilen Azat olsun Artık Türkistan adlı şiirindeki iletilmek istenen duygu Uygur Türklerine uygulanan baskı ve zulmün sona ermesidir.

Çalışma No.: 27

1. a.Bulgarlar
b.Balkan Savaşları sonrasında kaybedilen topraklardan Osmanlı topraklarına göçler yaşanması Müslüman nüfusun artmasına neden olmuştur.
c.Yahudiler ve Ermeniler.
2. TANIMI: Demografi, sınırları belli bir coğrafyada bulunan nüfusun yapısını, özelliklerini ve değişimlerini inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır.

İNCELEDİĞİ ALANLAR:

- Nüfusun büyüklüğü
- Nüfus artışı ve azalması
- Nüfus süreçleri
- Nüfus dağılımı
- Nüfus yapısı

ULUS DEVLETLERE ETKİLERİ: Balkan Savaşlarından sonra yaşanan göçler nüfus artışının ya da azalışının yanı sıra nüfusun yapısında da önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Her şeyden önce gerek Balkan coğrafyasında gerekse Türkiye'de nüfusun homojenleşmesine önemli etkiler yaparak ulus-devlet yapısına uyum sağlayacak bir nüfus yapısının oluşmasında önemli rol oynayacaktır.

NÜFUSUN DİNAMİKLERİ:

- Göçler
- Evlilikler
- Ölümle
- Doğumlar

Çalışma No.: 28

1. Kültür endüstrisi, müzik, sinema, edebiyat gibi her türden kültürel öğenin ve etkinliğin araç formunda üretildiği böylece sıradan nesneler gibi alınıp-satılabilir bir hâle dönüştürüldüğü bir süreçtir. Ekonomik olarak da bu kültürel öğeleri, toplumu daha çok tüketen toplum hâline getiren dayatmalar olarak kullanılmaktadır.
2. Kültürün, kitle iletişim araçları sayesinde toplumları ve bireyleri birbirine daha fazla yakınlaştırdığı bir dönemde yaşıyoruz. Yaşanan gelişmeler artık tüm dünyayı dolaylı ya da dolaysız olarak etkiliyor, insanların yaşamlarını şekillendiriyor. Kültür endüstrisi de bu noktada insanları sisteme uyumlu bireylere dönüştürmek amacıyla ortaya çıkmıştır.
3. Kitle iletişim araçları, alıcıların, yani insanların dikkatini belirli sorunlara, çözümlere ya da odaklara çekebilmektedir. Kitle iletişim araçları sayesinde bireyler topluca harekete geçirilebilmekte ya da belli davranış kalıplarını benimsemeleri sağlanabilmektedir. Örneğin televizyon reklamları internet alışverişini zihinlerimize dayatır ve toplumda internet alışverişi hız kazanır. Artık böyle bir düşünce oluşur ve toplum internet üzerinden alışverişe yönelir.

Çalışma No.: 29

1. Osmanlı Devleti Avrupa kamuoyunu yönlendirmek için çalışmalarda bulunmuştur. Avrupa'da yayınlatıldığı bir rapor ile mütecileri merhamet ve insanlıktan doğan duygularla koruduğunu anlatmıştır. Bu sıralarda Padişah Abdülmecit'in "tâcımı ve tahtımı veririm, ama devletime sığınanları asla vermem" demeci Avrupa'da büyük yankı bulmuştur. İngiltere ve Fransa'da Osmanlı Devleti lehinde gösteriler yapılmıştır. Türklere sempatinin arttığı bu ortamda Londra'daki Osmanlı büyükelçisine sokakta rastlayan İngiliz gençlerinin elçilik makam arbasını atlarından çözerek Türk elçiliğine kadar kendilerinin çekmesi olayı bile yaşanmıştır. İngiltere ve Fransa Osmanlı Devleti'nin yanında olduğunu gösteren adımlar atmışlardır. Bunun üzerine Avusturya ve Rusya isteklerinden vazgeçip Osmanlı Devleti'nin şartlarını kabul etmek zorunda kalmışlardır.
2. Kamuoyu oluşturmadaki etkili aracın basın olduğunu bildiği için Anadolu'daki gazetelerle yakından ilgilenmiş, Sivas'ta İrade-i Milliye, Ankara'da Hakimiyet-i Milliye gazetesinin çıkartılmasını sağlamıştır. İstanbul basınının Milli Mücadeleye destek vermesini sağlamak için Sivas Kongresini takip eden günlerde yoğun temasta bulunan Mustafa Kemal Paşa, bazı gazetelerin başyazar ve muhabirleri ile telgraf yazışmaları yapmış, demeçler vermiş, Sivas ve Amasya'ya gelen muhabirlerle "mülakatlar" yaparak İstanbul basınının ve kamuoyunun Milli Mücadele hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamıştır. Milletten desteği kazanıldığı için Milli Mücadele başarıya ulaşmıştır.
3. Öğrencinin belirleyeceği herhangi bir sorun konusunda kamuoyu oluşturmak için yapılabilecek çalışmaları anlatması beklenmektedir.

Çalışma No.: 1

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1543265>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1402652>

https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/TKGM-Prestij-Kitab%C4%B1-R1.pdf

<http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/4699/10195278.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Çalışma No.: 2

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/213509> (E.T.: 20.12.2021)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduhfd/issue/22952/245662> (E.T.: 20.12.2021)

Çalışma No.: 3

Gümtüş Boyacı, Ö. ve Salihpaşaoğlu, Y. (2020). Bir Modern Devlet ve Egemenlik Miti: Westphalia Barışı. ERÜHFD, C. XV.

Arslanel, M. N. ve Eryücel, E. (2011) Modern Devlet Anlayışının Felsefi Temelleri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2): 1-20

Çalışma No.: 4

Arslanel, M. N. ve Eryücel, E. (2011) Modern Devlet Anlayışının Felsefi Temelleri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2): 1-20

Çalışma No.: 5

<https://islamansiklopedisi.org.tr/Sömürgecilik>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/905448> Özensoy,

A.U. 15 ve 16. Yüzyıllarda Sömürgecilik Hareketleri, Fiyat Devrimi ve Sömürgecilik İdeolojisi Tarih ve Gelecek Dergisi, Aralık 2019, Cilt 5, Sayı 3

Unver, Metin. Sömürgecilik Tarihi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Tarih Lisans Programı

Tokcan, H. (2015). Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi. Ankara, Pegem Yay.s.97-100,282-297

Çalışma No.: 6

https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/hasan.atsiz/65079/ilt310_unite_10.pdf

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1124304>

https://www.academia.edu/10283892/R%C3%B6nesansla_ilgili_k%C3%BC%C3%A7%C3%BCK_bir_yaz%C4%B1

https://www.academia.edu/25367480/Raphael_ve_Atina_Okulu

Çalışma No.: 7

JACQUES WAARDENBURG, "REFORM", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/reform#1> (11.01.2022).

ÇAKIR, M. (2013). Reform ve İdari Reform Kavramları Üzerine Bir İnceleme. Tarih Okulu Dergisi (TOD), Sayı XVI, ss. 627-640.

Çalışma No.: 8

1. Regine, P. (1991). Burjuvazi (M.A. Kılıçbay, Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

2. Hobson, H.M. (2006). Batı Medeniyetinin Doğulu Kökenleri (E.Ermert, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yay.

3. <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/74653> Arslan, T.D.- Çelik, Y. (2020). "Burjuvazi ve Pınar Kür'ün Yarın Yarın Adlı Romanının Burjuva Kadını Seyda". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi 24, s.39-54.

4. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/humanitas/issue/7782/101658> Çalışkan Akçetin, N.- Akçetin, E. (2013). "Liberalizmin Dönüşümü".

Çalışma No.: 9

Merkantanzimin Ortaya Çıkışı: Cahit AYDEMİR, Hüseyin Haşimi GÜNEŞ) <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/69877>

Küçükcalay Abdullah Mesud, İktisadi Düşünce Tarihi, Beta, İstanbul 2011 Dergisi, 15 (2): 1-20

Çalışma No.: 10

Yrd. Doç. Dr. A. Mesud KÜÇÜKKALAY- Dr. Ali ÇELİKKAYA

Türk tarihi Ve Kültür Araştırmaları

Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Alıntı Kaynağı: Türkler, Cilt: 10 Sayfa: 878-892

Çalışma No.: 11

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/270055> (E.T.: 22/12/2021)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/sark-meselesi> (E.T.: 22/12/2021)

Çalışma No.: 12

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23519/250586> (E.T.: 23.12.2021)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11128/133083> (E.T.: 23.12.2021)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/vakanuviz/issue/40363/482530> (E.T.: 23.12.2021)

Çalışma No.: 13

Dr. Öğr. Üyesi Eray Bayramol, Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü / Rus Diplomatik Belgelerine Göre Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin İttifak Devletleri'ne Katılışı

<https://www.tdk.gov.tr/>

Çalışma No.: 14

Kerim SARIÇELİK Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin İtilaf Devletleri'ne Karşı Anadolu'nun Akdeniz Kıyılarında Aldığı Bazı Tedbirler Türkiyat Araştırmaları Dergisi 173 dergi park. org.tr İslam Ansiklopedisi.

Çalışma No.: 15

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/770949> (E.T.: 24/12/2021)

<https://atauni.edu.tr/yuklemeler/6a3b863b506c914f2f9b-92b8886261c8.pdf> (E.T.: 24/12/2021)

<http://www.baskent.edu.tr/~ekisikli/not1.html> (E.T.: 24/12/2021)

Çalışma No.: 16

Ateş, T. (2007). *Türk Devrim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Eroğlu, H. (1982). *Türk İnkılap Tarihi*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

Çalışma No.: 17

AKYOL, E. ve SAVAŞ, A. (2021). *İdeoloji Kavramına Sosyo-Politik Bir Bakış: Başlangıçlar, Karşılaştırmalar ve Sonlar*. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi. Sayı. 50, ss. (159-187) (<https://dergi-park.org.tr/tr/download/article-file/1785892>)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/101042Dergisi>, 15 (2): 1-20

Çalışma No.: 18

<https://islamansiklopedisi.org.tr/tanzimat>

Tanzimat Fermanı'nın Toplumsal Yansıması, Arş. Gör.Mehmet Aktel

Çalışma No.: 19

<https://islamansiklopedisi.org.tr/nizam-i-cedid>, Beydilli, K.

Karal, E.Z. (1994) *Osmanlı Tarihi, c.5 Türk Tarih Kurumu Yayınları*, Ankara

Tokcan H. *Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi*, Ankara, 2015 Pegem Yay.

Çalışma No.: 20

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mesrutiyet> (E.T.: 27/12/2021)

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/37267/mod_resource/content/0/T%C3%9CRK%20DEMOKRAS%C4%B0%20TAR%C4%B0H%C4%B0NDE%20I.%20ME%C5%9ERUT%C4%B0YET%20D%C3%96NEM%C4%B0.pdf (E.T.: 27/12/2021)

https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzecontent/20_21_Guz/anayasa_hukuku/4/index.html (E.T.: 27/12/2021)

Çalışma No.: 21

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1658555>

Çalışma No.: 22

İlanından Yüz Elli Yıl Sonra Avrupa Birliği Müzakereleri Bağlamında

Dr. Gazi Erdem Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 51,1(2010), ss. 327-348

İslam Ansiklopedisinden düzenlenmiştir.

Çalışma No.: 23

1. *Dünyada ve Türkiye’de Sanayileşme I - Strateji ve Temel Sanayileşme Sorunları* Prof. Dr. Erdem Koç Ondokuz Mayıs Üniversitesi,

2. https://acikders.ankara.edu.tr/Sanayi_Devrimi_ve_İcatlar

Çalışma No.: 24

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/529117> Devlet, Sermaye ve Kapitalizmin Tarihsel Sosyolojisi1 Burak Gürel, Erdem Yörük,

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/354000> Mehmet Sengur Türkiye’de Beşeri Sermaye ve Fiziksel Sermaye Arasındaki İkame Olanakları: Translog Üretim Fonksiyonu Yaklaşımı Çankırı Karatekin Üniversitesi Y. 2017 Cilt 7, Sayı 2, ss. 201-224

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/319956> Osmanlı Devleti’nin 19. Yüzyıldaki Finansal Sisteminde Osmanlı Bankası’nın Yeri ve Faaliyetleri Prof. Dr. Sudi Apak Arş. Gör. Arzu Tay

<https://islamansiklopedisi.org.tr/resulmal> Yazan: Şevket Topal

Çalışma No.: 25

Bedri Gürsoy 100. Yılında Düyun-u Umumiye İdaresi Üzerinde Bir Değerlendirme İstanbul - 1984 dergipark. org.tr

Erhan Afyoncu, “10 Soruda Osmanlı Borçları”, Popüler Tarih Dergisi, Haziran 2001, s. 20

Çalışma No.: 26

Âmine TUNA ERTÜRK Doğu Türkistan’da Asimilasyon ve Ayrımcılık 2012

Murat YILMAZ Bağımsızlık Yolunda ve Doğu Türkistan Toplama 2020

Bahtiyar BAŞŞİ Doğu Türkistan’ın Yakın Tarihi ve Uygur Türkleri Sayfa Sayısı: 571-578 Yıl-Sayı: 2017- 57

Çalışma No.: 27

YILDIRIM, S. (Güz 2012). Balkan Savaşları ve Sonrasındaki Göçlerin Türkiye Nüfusuna Etkileri. CTAD, 8, Sayı 16 ss. (75-92). (http://www.ctad.hacettepe.edu.tr/8_16/5.pdf)

https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzecontent/21_22_Guz/nufus_ve_toplum/1/index.htm

Çalışma No.: 28

Burak PAKLACI: Kültür Endüstrisi Kavramı ve Frankfurt Okulu/ Trakya Üniversitesi Görsel Kültür Anabilim Dalı <https://www.tdk.gov.tr/>

Ayşegül Yaman Kurt: Adorno ve Horkheimer’ın Kültür Endüstrisi Eleştirisi Üzerine Bir İnceleme/ İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çalışma No.: 29

Öreng, A.F. *Osmanlı Tarihi (1789-1908) Tarih Lisans Programı İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi s.141*

Karal,E.Z. (1999). *Osmanlı Tarihi Nizam-ı Cedid ve Tanzimat Devirleri (1789-1856). (C.5,s.213-218) . Ankara. Türk Tarih Kurumu Yayınları.*

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19005/200988> Akandere, O. (2002). “Mustafa Kemal Paşanın Milli Mücadele Lehine Kamuyu Oluşturma Çabaları: Bazı İstanbul Gazeteleri Muhabirleriyle Yaptığı Mülakat ve Verdiği Demeçler”

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/150437> Atabek, N. (2002). “Kamuoyu, Medya Ve Demokrasi” Kurgu Dergisi S: 19, 223-238

Çalışma No.: 1

Görsel 1: Komisyonunda görevli görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlanmıştır.

Çalışma No.: 2

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 10539380>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 12945881>

Görsel 3: <https://tr.123rf.com ID: 155409205>

Çalışma No.: 3

Görsel 1: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/gerard-ter-borch-the-ratification-of-the-treaty-of-munster>

Çalışma No.: 4

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 22863778>

Görsel 2: https://tr.wikipedia.org/wiki/Jean_Bodin

Görsel 3: <https://tr.123rf.com ID: 8510848>

Görsel 4: <https://tr.123rf.com ID: 8511500>

Görsel 5: <https://tr.123rf.com ID: 8510629>

Görsel 6: https://tr.wikipedia.org/wiki/Emmanuel-Joseph_Sieyès

Çalışma No.: 6

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 132832630>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 13771721>

Görsel 3: <https://www.ttk.gov.tr/belgelerle-tarih/istanbulun-fethi>

Görsel 4: <https://tr.123rf.com ID: 19962393>

Görsel 5: <https://tr.123rf.com ID: 37020286>

Çalışma No.: 7

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 17202303>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 30362426>

Çalışma No.: 9

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 133653979>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 146807865>

Görsel 3: <http://www.turam.k12.tr/>

Çalışma No.: 13

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/629033>

Çalışma No.: 14

Görsel 1: <http://archive.4plebs.org/pol/thread/70445087/>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 48026181>

Çalışma No.: 16

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 26934202>

Çalışma No.: 17

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 48655414>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 15111891>

Çalışma No.: 18

Görsel 1: <http://kitap.eba.gov.tr/panel/gorselliste.php>

Görsel 2: <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdulmecid>

Çalışma No.: 19

Görsel: <https://islamansiklopedisi.org.tr/nizam-i-cedid>.

Çalışma No.: 20

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 39576569 ve 140229042>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 138480161 ve 115991042>

Görsel 3: Komisyonunda görevli görsel tasarım uzmanı tarafından hazırlanmıştır.

Çalışma No.: 21

Görsel 1: https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%A2n%C3%BBn-%C4%B1_Es%C3%A2s%C3%AE#/media/Dosya:Kanun-i_Esasi.jpg

Çalışma No.: 22

Görsel 1: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:London_news_c1877_-_scanned_constantinople\(1996\)-Opening_of_the_first_parlement.png](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:London_news_c1877_-_scanned_constantinople(1996)-Opening_of_the_first_parlement.png)

Çalışma No.: 23

Görsel 1: <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/sanayi-devrimi-nin-itici-gucu-wattin-buhar-makinesi>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 111948321>

Görsel 3: <https://tr.123rf.com ID: 120088023>

Görsel 5: <https://tr.123rf.com ID: 176618663>

Görsel 6: <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/telefonun-icadi>

Çalışma No.: 24

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 9848024>

Çalışma No.: 25

Görsel 1: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b6/IELfrontgate.jpg>

Çalışma No.: 26

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 120.147.335>

Çalışma No.: 27

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 100138721>

Görsel 2: http://kitap.eba.gov.tr/panel/dosyalar/upload/gorsel/2053/GR_11962_19_04_2018_11_00_29_790.jpg

Tablo1: <https://islamansiklopedisi.org.tr/nufus>

Çalışma No.: 28

Görsel 1: <https://tr.123rf.com ID: 81377034>

Görsel 2: <https://tr.123rf.com ID: 126371452>